

RUDAR

ČASOPIS POSLOVNEGA SISTEMA PREMOGOVNIK VELENJE
marec 2005, številka 2, leto XXXIX



130 let premogovništva v Šaleški dolini



Pričakujemo podobno leto, kot je
bilo lansko

stran 4

Nadaljuje se trend zmanjševanja
nezgod

stran 7

Izobraževanje - pravica in dolžnost

stran 14

4 Pričakujemo podobno leto, kot je bilo lansko

Letos naj bi v Premogovniku Velenje pridobili 4,130 milijona ton premoga v 235 delovnih dneh in pri povprečnem staležu 2.024 zaposlenih, je med drugim zapisano v letnem poslovnem načrtu.

7 Nadaljuje se trend zmanjševanja nesreč

»Še vedno so vzroki za večino nezgod, več kot 70 odstotkov, subjektivne narave, to so organizacija dela, kršitev predpisov, nepravilno delo... Zato bo delo pri projektu Ali delam dovolj varno še bolj pomembno,« pravi tehnični direktor mag. Kolenc.

10 www.energetika.net

11 Razpis za zbiranje koristnih predlogov za izboljšanje varnosti na delovnih mestih

12 Strategija razvoja in delovanja je sprejeta

13 Sodobni poklic – mehatronik

14 Izobraževanje – pravica in dolžnost, steber našega delovanja

To, da bi vsak posameznik na začetku življenja nakoščil zalogo znanja, iz katere bi nato v nedogled črpal, ne zadostuje več. Vsakdo mora biti sposoben doumeti in do konca življenja izrabiti vse priložnosti, da to prvo znanje poglobi in nadgradi.

16 Standard USP S10 – Učeče se podjetje

18 RGP - Prvi rojstni dan

20 Uspešni delavci ustvarjajo uspešno podjetje

V PLP so lani izbrali in nagradili najboljše delavca. Prvo nagrado – vikend paket v Termah 3000 – bo užival Vlado Podrzavnik, vodja razreza lesa, drugo nagrado – 15.000 SIT – je prejel Aleš Pisanec.

21 PLP – najuspešnejše leto doslej

22 HTZ - Proces stalnih izboljšav »20 ključev« v letu 2005

23 Od 16. februarja velja Kyotski protokol

24 Gasilci v letu 2004 in letos

25 Lani je brez dela ostalo 476 ljudi

26 Številne aktivnosti za dobrobit invalidov

27 85. let moškega pevskega zbora Kajuh

28 Živim in delam varno – Tudi doma bodimo zbrani pri vsakem delu

30 Zdravje – Človek in mraz

32 Športno društvo

»Proga je bila odlično pripravljena, snega je bilo dovolj, nihče se ni poškodoval, družba je bila dobra,« so tekmovalci ocenili letošnjo sklepno tekmo v veleslalomu na Golteh.

35 39. Skok čez kožo študentov geotehnologije in rudarstva



Časopis poslovnega sistema Premogovnik Velenje, marec 2005, številka 2

Izdajatelj

Poslovni sistem Premogovnik Velenje

Uredništvo

Glavna in odgovorna urednica: Diana Janežič

Novinarka in lektorica: Dragica Marinšek

Oblikovanje: Ivo Hans Avberšek

Naslov: Uredništvo Rudarja, Partizanska 78, 3320 Velenje, tel. 03/899 61 00, int. 63-96, fax. 03/5869-131

E-mail: Diana.Janezic@rlv.si, Ivo. Avbersek@rlv.si

Uredniški odbor

Božena Steiner, predsednica, Tatjana Krenker - gospodarsko področje, Boris Potrč - tehnično področje, Bojan Stropnik - razvojno področje, Tomo Lipnik - sindikat, Pavel Župevc - svet delavcev, Janja Juvan - IP HTZ, Mojca Ževart - ERICo, Metka Marič - Gost, Borut Zager - Habit, Ivan Pečovnik - RGP, Milena Krofl - PLP, Miro Sitar - Telkom sistemi, Jožica Peterlin - športno društvo

Grafična priprava

Eurograf, d.d. Velenje

Tisk

Eurograf, d.d. Velenje
Naklada 4000 izvodov

Mesečnik Rudar prejemajo zaposleni v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje brezplačno. Davek na dodano vrednost po stopnji 8,5%. Poština plačana pri pošti 3320.

130

Franc Mages, posestnik z Dunaja, je v drugi polovici 19. stoletja na Slovenskem raziskoval premogove sloje. Po večletnem raziskovanju se mu je 11. aprila 1875 v Šaleški dolini posrečil veliki met, ki pa ga ni znal izkoristiti.

Z vrtino v bližini sedanjega jaška Škale je namreč prišel do globine 101,6 metra in naletel na »glavni sloj«. Prevertaval ga je skoraj mesec dni in ga 9. maja 1875 dokončno prevrtal.

Debelina sloja je bila več kot 37 metrov in vseboval je le malo gline. Najdbo tega glavnega sloja lignita, za katerega so najprej ugotovili solidno debelino in kvaliteto, kasneje pa še velike rezerve, smemo imeti za temeljni kamen sedanjega velenjskega premogovnika.

Franc Mages pa še tudi po desetih letih ni imel veliko od svoje najdbe in se zaradi interesov na mnogih področjih ni odločil za odprtje pravega premogovnika. Zato je aprila 1885 rudarsko posest v Šaleški dolini prodal Danielu von Lappu, gradbeniškega podjetniku iz Saarbrueckna, ki je imel dovolj denarja, volje in moči, da se je takoj lotil nadaljnjih raziskav.

Ob koncu leta 1886 je ocenil, da pozna zadostne rezerve lignita in se je odločil za jamsko odpiranje nahajališča.

Že 14. januarja 1887 so začeli z gradnjo prvega jaška v glavni lignitni sloj in mu dali ime po kronprincu Rudolfu.

Dve leti za tem so izdelali tudi glavni izvozni jašek in mu dali ime Franc Jožef. Ta jašek še danes stoji in ga poznamo pod imenom Stari jašek.

Še več - tudi obratuje, saj se po njem v podzemlje in iz njega prevažajo obiskovalci Muzeja premogovništva Slovenije, prevažanju rudarjev na delo pa že nekaj let ne služi več, saj je jama Škale v fazi zapiranja.

11. aprila letos bo torej minilo 130 let od najdbe glavnega lignitnega sloja in v teh letih je bilo iz premogovne kadunje, ki skriva enega najdebelejših slojev premoga na svetu, odkopanih skoraj 200 milijonov ton premoga.

Toda še zdaleč ne enakomerno v vseh trinajstih desetletjih. Sprva je bila proizvodnja nizka; od leta 1887 do 1918 so pridobili 2,6 milijona ton premoga, med leti 1919 in 1940 skoraj 3 milijone, v letu 1950 so prvič pridobili milijon ton, rekordno pa je bilo leto 1985, ko je bilo odkopanega 5,1 milijona ton.

Lani je Premogovnik s svojim lastnikom, Holdinom Slovenske elektrarne, in edinim kupcem svojega premoga, Termoelektrarno Šoštanj, podpisal 10-



letno pogodbo o nakupu premoga.

Ta predvideva letno proizvodnjo okoli 4 milijone ton premoga. Takšna količina družbi zagotavlja stabilno in rentabilno poslovanje.

Toda - Premogovnik že dolgo ni več le premogovnik. Združuje 11 povezanih družb, in te razvijajo mnoge dejavnosti, ki imajo svoje korenine v njem.

Z uspešnim poslovanjem in širjenjem omogočajo razvoj sebi in tudi premogovniku, ki bo po sedanjih načrtih praznoval še vsaj 150-letnico.

Geslo letošnjega praznovanja velikega jubileja pravi »Zavrtaimo v prihodnost!« in velja v prenesenem smislu za celotni poslovni sistem.

Svečana akademija ob 130-letnici, ki jo bomo imeli v aprilu, vas vabi, da se prepričate, kako je v velenjskem premogovniku preteklost pognala korenine in z delom rok, znanjem in izkušnjami generacij rudarjev in drugih strokovnjakov obrodila obilen sad, ne le za zaposlene v Premogovniku, temveč za celotno dolino.

Pokazala vam bo, kako uspešno živimo sedanost in hkrati vrtamo že v prihodnost.

Leto 2005 bo v Šaleški dolini v znamenju premogovništva. Bodite del te sedanosti, o kateri se bo govorilo še leta, tudi vi!

Diana Janežič

Pričakujemo podobno leto, kot je bilo lansko

Nadzorni svet Premogovnika Velenje je na svoji 39. redni seji 18. februarja obravnaval in sprejel poslovni načrt Premogovnika za leto 2005, pred tem pa so ga 16. februarja na skupni seji obravnavali in potrdili tudi svet delavcev, predsedstvo SPESS in izvršilni odbor sindikata.

Poslovni načrt je po besedah predsednika nadzornega sveta Premogovnika **Ladislava Tomšiča** zastavljen smelo, rešuje tudi problematiko jame Škale, s katero so se ukvarjali kar precej časa. Našli so rešitve, ki pa jih bo uprava Premogovnika med letom pripravila tako, da bodo zbrana tudi sredstva in bo zagotovljeno varno zapiranje jame Škale.

Poslovni načrt Premogovnika Velenje za leto 2005 je nastal na osnovi plana poslovanja v letu 2005 Holdinga Slovenske elektrarne, 10-letne pogodbe ter v skladu s poslovno in razvojno strategijo Premogovnika, potrjeno na 8. strateško-poslovni konferenci.

Tudi letos bomo v družbi nadaljevali proces prestrukturiranja, Premogovnik pa bo imel dolgoročne finančne naložbe predvidoma v teh družbah:

- 100-odstotne v HTZ IP (ta pa 36-odstotni delež v RGP in 15,7-odstotni delež v družbi GOLTE), PLP, GOST, Habitu in Karbonu,
- 49-odstotna deleža v Telkom sistemih in M2M,
- 30-odstotni delež v ERICu in
- 20-odstotni delež v TRC Jezero.



Letos bolj dinamična odkopna fronta

V letu 2005 naj bi v Premogovniku pridobili **4.130.000 ton premoga**, in sicer 3.990.000 ton za proizvodnjo 3.400 GWh električne energije v TEŠ ter 140.000 ton za pridobivanje toplotne energije. Povprečna kurilna vrednost premoga naj bi bila 10.000 KJ/kg. Načrtovano količino premoga bomo pridobili v 235 delovnih dneh pri povprečnem staležu 2.024 zaposlenih.

Kot je povedal tehnični direktor **mag. Marjan Kolenc**, bo odkopna fronta letos bolj razgibana kot

lani: »Vedno bolj se v odkopavanju vključuje G področje v severnem krilu jame Preloge, tako da bomo letos odkopavali na odkopih G1/B in C, kjer naj bi pridobili okoli 700.000 ton premoga. V južnem krilu bomo imeli dva odkopa; odkop 100/B bo dal predvidoma okoli milijon ton premoga, jeseni pa bo obratoval odkop 100/C, ki bo dal okoli 500.000 ton. V jami Pesje bomo v začetku leta zaključili odkopavanje na odkopu -20/C, v aprilu premontirali opremo na odkopu na etaži k.-35/A, ki bo potem naš letošnji najmočnejši odkop, jese-

Iz načrtovanih rdečih v črne številke

Premogovnik Velenje je poslovno leto 2004 zaključil pozitivno, in sicer s 33,9 milijona SIT dobička. Kot pravi direktor za gospodarsko področje **Boris Močilnik**, ta rezultat odseva naše dobro delo in prizadevanja za obvladovanje stroškov.

»Naj samo spomnim, da smo za lani načrtovali dobro milijardo 100 milijonov SIT izgube. Tudi povezane družbe, v katerih je Premogovnik večinski lastnik, so leto 2004 zaključile pozitivno, tudi največja, HTZ. Lastnik je pred njih postavil zahtevne naloge, predvsem pozitivno poslovanje, in tega so dosegle. K pozitivnemu rezultatu v Premogovniku sta v prvi vrsti prispevala večja proizvodnja premoga in prodaja električne energije, del so prispevali nepredvideni prihodki, med našimi prizadevanji za čim bolj ekonomično in učinkovito poslovanje pa je na prvem mestu zmanjševanje porabe materialov, različnih stroškov, dodatna prodaja premoga,« je številke lanskega poslovnega leta komentiral Boris Močilnik.

AKTUALNO - Poslovni načrt Premogovnika za leto 2005

ni pa bomo s to opremo odkopavali steber k.-25.

Letošnje leto v proizvodnem smislu ne bo bistveno drugačno od zadnjih let. Nekoliko bolj bo glede montaže in premontaže pestra odkopna fronta, poleg tega bo intenzivnejše odkopavanje v SZ predelu jame Preloge, novost pa bo zagotovo odkopavanje stebra k.-25 v jami Pesje, ki bo rušilo precej stabilnih objektov jame Pesje in bo zato potrebno prestavilo nekaterih glavnih infrastrukturnih povezav.«

Za investicije bomo letos v Premogovniku namenili 4,255 milijarde SIT in večina sredstev bo namenjena novi opremi v jami, polovica novi opremi za odkop. »Letos bomo kupili celotno novo čelo, njegovo vrednost okoli 4 milijarde SIT pa bomo plačevali dve leti. Opremo - podporje, transporter, kombajn - bomo dobili sredi leta, bo pa to četrti komplet za odkop, s čimer bomo lažje premostili čas premontaže, saj bomo lahko en odkop remontirali, medtem ko bodo drugi trije obratovali.

Še vedno, žal, premalo investicij vlagamo v pripravna delovišča. Težava je v tem, da s proizvajalci strojev še vedno nimamo dogo-

vorjenih pravih rešitev za opremo oziroma stroje, ki bi nadomestili zastarele, ki jih uporabljamo sedaj,« je povedal mag. Kolenc.

Načrtovano izgubo lahko zmanjšamo

Ves odkopani premog naj bi tudi prodali, kar pomeni, da bo konec leta stanje zalog premoga enako, kot je bilo konec leta 2004.

Premog bomo prodajali po ceni 584,42 SIT/GJ.

Letos naj bi pridobili 27,765 milijarde SIT prihodkov, od tega od prodaje premoga za pridobivanje električne energije 23,328 milijarde SIT, odhodkov pa naj bi bilo za 28,573 milijarde SIT. Tako je tudi letos predvidena izguba, in sicer 808 milijonov SIT.

Boris Močilnik, direktor za gospodarsko področje: »Pri pregledu poslovnega načrta je treba vedeti, da nastaja več mesecev, in to na podlagi takrat danih podatkov, izhodišč. Na tej osnovi je načrtovan tudi poslovni rezultat leta 2005.

Življenje pa, na srečo, ne teče vedno tako, kot je zapisano v papirjih. V naši dejavnosti je uspešnost poslovanja odvisna od mnogih dejavnikov, predvsem pa od

možnosti prodaje premoga oziroma električne energije doma in v tujini.

Prepričani smo, da smo z dodatnimi ukrepi zadostili pričakovanja lastnika po 2-odstotnem znižanju stroškov materiala, hkrati pa pričakujemo podobno ugodno leto, kot je bilo lansko, predvsem s podpisom aneksa za dodatne količine premoga.

Seveda pa bomo za uspešno poslovanje poleg vsega tega morali še vedno prispevati največ sami s stroški v okviru načrtovanih, sicer bodo vsi naši načrti padli.«

Prerazporeditve in zaposlitve

Letos bomo število zaposlenih zmanjšali za 5,2 odstotka in konec leta naj bi bilo zaposlenih 1.966. Načrtujemo, da bo podjetje zapustilo 178 delavcev, od tega bo največ, 104, upokojitev, zaposlili pa naj bi tudi 70 pripravnikov. Premogovnik črpa svoje kadre iz baze študentov in letos naj bi razpisali 60 štipendij, pretežno za poklice v rudarstvu.

Janko Lukner, direktor za kadmorsko-spolšno področje: »Število zaposlenih v Premogovniku se bo zmanjšalo tudi zaradi preraz-

PROIZVODNJA JANUAR 2005

ODKOP/OBRAT	načrt	doseženo	+/-	%	ton na dan
-100/B	168.000	148.420	-19.580	88,35	7.068
-20/C	168.000	205.450	37.450	122,29	9.783
G1/B	56.700	56.370	-330	99,42	2.684
PROIZVODNJA	392.700	410.240	17.540	104,47	19.535
PRIPRAVE	21.000	20.360	-640	96,95	970
PREMOGOVNIK	413.700	430.600	16.900	104,09	20.505

PROIZVODNJA FEBRUAR 2005

ODKOP/OBRAT	načrt	doseženo	+/-	%	ton na dan
-100/B	112.100	123.830	11.730	110,46	6.517
-20/C	180.500	182.490	1.990	101,10	9.605
G1/B	57.000	66.350	9.350	116,40	3.492
PROIZVODNJA	349.600	372.670	23.070	106,60	19.614
PRIPRAVE	19.000	19.130	130	100,86	1.007
PREMOGOVNIK	368.600	391.800	23.200	106,29	20.621

Načrtovani odkop premoga in dolžina odkopne fronte

odkop	ton na leto	ton na dan	reducirana (dejanska) odkopna fronta v m
-100/B	996.000	4.238	51,3 (92)
G1/B	216.000	919	43,5 (144)
G1/C	459.000	1.953	81,6 (138)
-100/C	527.000	2.243	38,7 (115)
-20/C	290.000	1.234	17,2 (135)
- 35/A	1.091.000	4.643	67,9 (140)
Steber k.-25	377.000	1.604	20,1 (115)
Priprave	174.000	740	-
Skupaj	4.130.000	17.574	320,3

porejanja 64 delavcev v HTZ IP. To pomeni, da nadaljujemo politiko iz preteklega leta, da delavce, ki delajo pri transportu premoga, razporejamo v HTZ. Konec leta bo v HTZ zaposlenih že 264 teh delavcev.

Razporejanje delavcev v HTZ bomo predvidoma zaključili v petih do šestih letih, ko bodo v HTZ premeščeni vsi delavci današnje dejavnosti transporta premoga, to je okoli 550 delavcev.

Med drugimi odhodi zaposlenih bo največ upokojitev, okoli 100, in to je toliko kot prejšnja leta.

Letos bomo v skladu s politiko zaposlovanja zaposlili 70 pripravnikov, in sicer 40 aprila in 30 novembra. Na ta način uresničujemo politiko, da v Premogovniku in HTZ zmanjšujemo število zaposlenih za okoli 3 odstotke na leto.

Nekatere ocene sicer kažejo, da bo potrebno in tudi možno število zaposlenih v naslednjih 10 letih zmanjševati hitreje, kot smo predvidevali. To pomeni, da bi rast produktivnosti ne bila 3 odstotke, ampak 4,5 odstotka.

Lahko rečemo, da Premogovnik Velenje kadrovske prestrukturiramo na ta način, da zaposlujemo kadre, ki jih najbolj potrebujemo. Letos in v prihodnjih letih bomo zaposlovali predvsem kadre za dela, pri katerih so odhodi delavcev z upokojitvami največji. To so kvalificirani delavci rudarske, elektro in strojne smeri.

To usmeritev kaže tudi razpis štipendij. Še vedno jih največ razpisujemo v rudarstvu, to je 15 za

kvalificirane rudarje in 15 za rudarske tehnike, nekaj pa še na strojni in elektro smeri.

Na osnovi pričakovane fluktuacije v prihodnjih letih ocenjujemo, da se potrebni profili ne bodo spremenili, in bodo ti, ki sem jih naštel. Nove kadre zaposlujemo predvsem v osnovni dejavnosti, medtem ko se v povezanih družbah trudimo, da bi odpirali tudi druga delovna mesta in s tem omogočili zaposlovanje tudi ljudem drugih profilov,« je povedal Janko Lukner.



Dve poškodbi transportnega traku

V sredo, 1. marca, je ob koncu nočne izmene prišlo do poškodbe na transportnem traku 50 glavnega izvoza. Delavci so takoj pristopili k popravilu, vendar zaradi zahtevnega postopka menjave traku nista delali prva in druga izmena. Prva izmena je nato delala v soboto, 5. marca.

V torek, 8. marca, pa se je ob 20.30 utrgal transportni trak 40. Kot je povedal tehnični direktor mag. Marjan Kolenc, je bila vzrok stara poškodba traku, ki je sicer bila sanirana, a ni imela zadostne nosilnosti, ki je bila ob veliki obremenitvi potrebna. Delo je normalno steklo v drugi tretjini.

Vedno več področij standardiziranih

Delovanje Premogovnika Velenje v skladu s standardoma kakovosti in ravnanja z okoljem je že nekaj let sestavni del vseh naših procesov. V skladu z zahtevami standarda kakovosti ISO 9001:2000 so bila v notranjo presojo lani prvič vključena tudi jamska delovišča, novembra lani pa je izšel novi standard ISO 14001/4, za kar bo izvedeno usposabljanje.

Letos bo več aktivnosti namenjenih uvajanju standarda varnosti in varstva pri delu OHSAS 18001, za kar bo izvedeno izobraževanje, vključili pa se bomo tudi v vzpostavljanje sistema OHSAS 18001 v HSE.

Na področju ravnanja z okoljem bodo preučene možnosti in izvedene priprave za prostovoljno sodelovanje organizacije v sistemu Skupnosti za okoljsko ravnanje in presojo (EMAS), ki je nadgradnja sistema ravnanja z okoljem.

Diana Janežič

Nadaljuje se trend zmanjševanja nezgod

Lani je bilo v primerjavi z letom 2003 manj nesreč, vendar pa se je zaradi manjšega števila zaposlenih povečal indeks števila nesreč na 100 zaposlenih. Najbolj se je povečalo število nesreč v obratu Priprave (za 10 nesreč ali 24%), zmanjšalo pa v Jamski strojni službi (za 15 ali 32%).

Število nesreč se je v letu 2004 v primerjavi z letom 2003 zmanjšalo za 10 ali za 6,8 odstotka, kar je za 2,3 odstotka manj, kot se je zmanjšalo število opravljenih ur. Število izgubljenih dni zaradi nesreč v letu 2004 in recidive teh se je zmanjšalo za 355 dni ali 8,1 odstotka in skupno število vseh izgubljenih dni za 422 dni ali 6,9 odstotka. Nekoliko pa se je zmanjšala tudi »teža«
posameznih nesreč, saj so bili poškodovanci bolni za eno nesrečo povprečno 29,6 delovnega dne ali 0,4 dne manj kot v letu 2003.

V letu 1994 je bilo v našem podjetju povprečno zaposlenih 4.168 delavcev, v letu 2004 pa 2.131 ali 48,88 odstotka manj kot v letu 1994. V letu 1994 se je pripetilo 562 nesreč, v letu 2004 pa 137 nesreč ali 75,6 odstotka manj kot v letu 1994. V letu 1994 je bilo zaradi nesreč skupno izgubljenih 20.226 dni, v letu 2004 pa 5.743 dni ali 71,6 odstotka manj kot v letu 1994.

Iz teh podatkov je razvidno, da število nesreč in izgubljenih dni ni neposredno povezano s številom zaposlenih. Trend zmanjševanja števila nesreč je zagotovo rezultat dolgoletnega prizadevanja na področju humanosti dela, zagotavljanja boljših razmer v delovnem okolju, sistematičnega analiziranja vzrokov nesreč, ukrepanja in odpravljanja ugotovljenih pomanjkljivosti ter rednega

izobraževanja in preverjanja znanja delavcev s področja varnosti in zdravja pri delu.

Kaj kaže analiza nesreč?

Od 137 poškodovanih delavcev se jih je v jami poškodovalo 133 ali 97,1 odstotka, zunaj jame pa 4 ali 2,9 odstotka.

Na odkopih se je pripetilo 26 nesreč ali 19,5 odstotka, na strojnih pripravah 34 nesreč ali 25,6 odstotka, na etažnih progah s križišči 27 nesreč ali 20,3 odstotka, na glavnih medobzornih in obzornih progah 16 nesreč ali 12% ter v drugih jamskih prostorih 28 nesreč ali 21,1 odstotka.

škkih postopkih 39 nesreč ali 28,9 odstotka.

Analiza po vzrokih kaže, da se je največ nesreč pripetilo zaradi organizacije dela, in sicer 55 nesreč ali 40,1 odstotka, zaradi delovnega okolja 30 nesreč ali 21,9 odstotka in zaradi osebnih faktorjev ter drugih razlogov 52 nesreč ali 38 %.

V skupini vzrokov zaradi organizacije dela se je 50 delavcev poškodovalo zaradi neracionalnega ali ne dovolj varnega načina dela oziroma zaradi nepazljivosti pri delu, 5 pa zaradi slabe organizacije v skupini.

V skupini vzrokov zaradi oseb-

V letu 2004 se je v Premogovniku Velenje poškodovalo 144 delavcev. Pri delu je bilo poškodovanih 137 delavcev, med potjo na delo ali z dela pa 7 delavcev. Glede na težo in posledice je bilo 132 nesreč ocenjenih kot lažje ter 5 nesreč kot težje.



Pri podpiranju delovišč s podporjem se je pripetilo 11 nesreč ali 8%, pri vrtanju vrtin 5 nesreč ali 3,6 odstotka, pri plenjenju podporja 17 nesreč ali 12,4 odstotka, pri transportu z lokomotivami 11 nesreč ali 8 %, pri prenašanju, premeščanju, pregledih in vzdrževanju, popravilu različnih strojev 33 nesreč ali 24,1 odstotka, pri hoji po jami ali drugih delovnih prostorih 17 nesreč ali 12,4 odstotka ter pri drugih tehnolo-

nega faktorja se je 29 delavcev poškodovalo zaradi več razlogov in 6 delavcev zaradi kršenja varnostnih predpisov.

Analiza nesreč pri delu skozi oceno tveganja oziroma register nevarnosti kaže, da je bila v večini primerov (90%) vzrok nesreče mehanska nevarnost.

Mehanska nevarnost

Mehanska nevarnost je prisotna skoraj v vseh fazah tehnološkega procesa izdelave jamskih pros-

torov in pridobivanja premoga. Padci premoga, jalovine ali kosov ometa z višine so velikokrat vzrok za poškodbe delavcev, ki jih lahko z doslednim ščitanjem čelne stene v veliki meri zmanjšamo, vendar pa bo v bližnji prihodnosti treba poiskati tehnične rešitve varovanja delavcev pri izdelavi jamskih prog pri fazi, ko je novo izdelan odsek še nepodprt. Povečani nevarnosti za nesreče so izpostavljeni tudi vsi uporabniki različnih delovnih naprav, ki kot pogon uporabljajo medij pod pritiskom. Z uvedbo tehnične rešitve varovanja tako imenovanih »hitrih« priključkov tovrstnih nesreč v letu 2004 ni bilo.

Hrup

Hrup je merila služba za varstvo pri delu, in sicer enkrat pri objektu VP Šoštanj, enkrat v objektu DIK in dvakrat v objektih HTZ. Rezultati meritev so zapisani v zapisnikih, ki so arhivirani v službi VPD. Vsi delavci, ki so izpostavljeni povečanim emisijam hrupa, so opremljeni z zaščitnimi sredstvi za sluh in jih od lanskega leta na zdravniških pregledih sistematično spremljajo po ADG metodi.

Kemične škodljivosti - plini

Pri problematiki zaplinitosti jamskih delovišč je bilo lani več aktivnosti. Uvedeno je bilo dodatno separatno zračenje na povratnih straneh vseh odkopov. V celoti so bili zamenjani stari samoreševalni aparati z novimi ŠSM-30 s samonapihljivo dihalno vrečko.

Na odkopih in v etažnih progah, ki so povezane v sistem alarmiranja, so bili nameščeni stabilni merilniki CO₂. Vsa odkopna in pripravna delovišča so bila opremljena z dihalniki za sveži zrak. Zastavljen je bil podprojekt Vpliv dolgotrajne izpostavljenosti delavcev pri zmerno povišanih koncentracijah CO₂ (mortalitetna študija), ki je drugi del obsežno zastavljenega projekta iz leta 2001 z naslovom Vpliv jamske klime na zdravje rudarjev.

Prah

Skupina za ekologijo delovne-

ga mesta je nadaljevala z različnimi poizkusi za zmanjšanje zaprašnosti jamskih prostorov s premogovim prahom. Izvedeno je bilo testiranje različnih protiprašnih filtrov za osebno zaščito delavcev in boljše vzdrževanje različnih mešalnih strojev z namenom zmanjševanja zaprašnosti z gradbenim prahom.

Najbolj učinkovita je preventiva

Lani so delavci službe VPD pri izvajanju strokovnih nalog v Premogovniku in njegovih povezanih družbah HTZ, PLP in RGP opravili 215 obhodov jamskih in zunanjih delovišč ter sodelovali pri 97 internih tehničnih pregledih objektov oziroma strojev in naprav. Skupno je bilo izdanih 142 ukrepov.

Na deloviščih zunaj Premogovnika je bilo opravljenih 114 rednih obhodov in internih tehničnih pregledov objektov, strojev in naprav. Skupno je bilo izdanih 228 ukrepov in 3 prepovedi dela.

Preizkus z alkotestom je bil opravljen v 312 primerih, in sicer ob nesrečah pri delu, kot preventivna kontrola posameznih skupin delavcev in kot kontrola delavcev, ki so ob prihodu na delo kazali znake vinjenosti.

Varovanje zdravja zaposlenih

V letu 2004 so bili zdravstveni pregledi spremenjeni v skladu z novim sistemom zdravstvenih pregledov Premogovnika. Še naprej jih opravlja dispanzer medicine dela Zdravstvenega centra Velenje. Pregledi so v daljših obdobjih, vendar obsežnejši, odvisno od obremenitev na delovnem mestu. Rezultati pregledov bodo relevantni v daljšem časovnem obdobju, že sedaj pa lahko ugotovimo, da so temeljitejši pregledi pokazali tudi več zdravstvenih okvar.

Lani je bilo na obdobjih usmerjenih zdravstvenih pregledih 1.291 delavcev in na predhodnih zdravstvenih pregledih 167 delav-

Mag. Marjan Kolenc: »Če ocenjujemo varnost z vidika števila nezgod, smo lani za beležili manj nezgod kot v letu 2003. Če pa upoštevamo še druge kazalce varnosti pri delu, pa s trendi na tem področju ne smemo biti zadovoljni.

Še vedno so vzroki za večino nezgod, več kot 70 odstotkov, subjektivne narave, to so organizacija dela, kršitev predpisov, nepravilno delo... Pri tem imamo še veliko rezerv, da bi varstvo pri delu izboljšali.

Novih ali drugačnih poškodb pri delu, ki bi bile posledica novih tehnoloških postopkov, ne beležimo.

Vse to pomeni, da bo delo pri projektu Ali delam dovolj varno še bolj pomembno. Lani smo ta projekt zagnali in izvedli kar precej aktivnosti, vendar statistika ne kaže, da bi bili zelo uspešni. Letos bomo zato poskušali najti nove načine, kako na eni strani sodelavce motivirati, na drugi strani pa tudi obvezati za varnejše delo.«

cev. Lažje zdravstvene okvare so bile ugotovljene pri 810 delavcih, srednje okvare pri 68 delavcih, težje okvare pa pri 2 delavcih. Zmožnih za delo brez omejitev je bilo 904 delavcev, z omejitvami 346 delavcev, začasno nezmožnih za delo je bilo 19 delavcev, trajno nezmožnih za delo ni bilo, za 14 delavcev pa ocena ni bila podana.

Invalidnost 1. kategorije je priznana 1 delavcu, 2. kategorije 2 delavcema in 3. kategorije 8 delavcem.

Največ zdravstvenih okvar je na področju prehranskih in presnovnih obolenj, in sicer kar 19,9 odstotka. Od tega ima 61,7 odstotka pregledanih delavcev prekomerno telesno težo, kar precejšen pa

je tudi odstotek pregledanih, pri katerih so prekoračene dovoljene vrednosti laboratorijskih preiskav. Bolezni oči so z 19,3 odstotka na drugem mestu, bolezni in okvare ušes in mastoida pa so s 14,2 odstotka na tretjem mestu. O dajanju prve pomoči je bilo organizirano in opravljeno dodatno izobraževanje delavcev ob preverjanju znanja.

V okviru projekta Skrb za zdravega delavca so bila lani organizirana 3 predavanja na temo Zdrav življenjski slog (40 udeležencev), delavnica šole hujšanja (20 udeležencev) in delavnica zdrave priprave hrane (20 udeležencev).

Dispanzer medicine dela je pripravil podrobnejše poročilo o preventivnih pregledih, v katerem priporoča nadaljevanje izobraževanja prek programa CINDI, izvajanje programa medicinsko preventivnega aktivnega oddiha in aktivnosti, s katerimi delavce čimbolj motiviramo za zdrav način življenja.

Ob obremenitvenem testiranju so ugotovili, da nekateri delavci prikažejo slabšo telesno zmogljivost od predvidene. Nihče pa ni navedel, da bi imel težave pri fizičnih naporih, ki jih terja delo na njegovem delovnem mestu.

Skupaj z zdravniki medicine dela je bilo opravljeno 7 ogledov delovnih mest zaradi ustrezne zaposlitve.

Kako naprej?

Tudi v letu 2005 bodo glavne aktivnosti službe VPD usmerjene v neposredno nadziranje izvajanja varstva pri delu v Premogovniku in povezanih družbah, kakor to določajo sprejeti zakoni in podzakonski predpisi, tehnični predpisi ter normativi, projektna in druga dokumentacija invalidskega podjetja.

Na osnovi zahtev pravilnika o zahtevah za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu ter o tehničnih ukrepih za dela pri raziskovanju in izkoriščanju mineralnih surovin pod zemljo (Ur.list RS, št.68/2003) ter izjave o varnosti



v podjetju z oceno tveganja, se bodo, glede na vrste nevarnosti - škodljivosti, nadaljevala prizadevanja za izboljšanje stanja predvsem pri naslednjih ugotovljenih vplivnih dejavnikih: mehanskih nevarnostih, jamskih plinih (CO₂ in drugih), prahu in hrupu.

Za našteje dejavnike bodo ali so že pripravljene ustrezni delovni projekti - programi. V začetku lanskega leta je bil zastavljen kompleksen projekt Ali delam dovolj varno z več podprojekti, delo pri njih pa se nadaljuje tudi letos.

Konec lanskega leta smo pričeli z aktivnostmi za pridobitev standarda OHSAS 18001, ki se smiselno dopolnjuje z zakonodajo s področja varnosti pri delu in že pridobljenimi standardi ISO 9001 ter ISO 14001.

Nadaljevali bomo z raziskavami - podprojekti, ki so načrtovani v obsežnem projektu iz leta 2001 Vpliv jamske klime na zdravje rudarjev, in sicer s podprojektom Vpliv dolgotrajne izpostavljenosti delavcev pri zmerno povišanih koncentracijah CO₂ (mortalitetna študija) ter podprojektom Analiza počutja in odzivnosti delavcev na neobičajne dogodke s predlogi ukrepov.

Prav tako bomo nadaljevali tudi s poizkusi za zmanjšanje zapraše-

nosti s premogovim prahom na določenih delovnih mestih v jami.

Nujno je dosledno izvajanje službenega naloga št. SLN03/02 KSN1 Organizacija in kriteriji obravnave nezgod, s ciljem zmanjšanja števila nesreč pri delu in s tem posledično tudi vseh stroškov v zvezi z njimi.

Predvideno je nadaljnje redno seznanjanje zaposlenih prek vseh internih sredstev komuniciranja (Rudar, Novice, razglasna postaja, videotop, oglasne deske) s celovito varnostno problematiko, politiko in strategijo. Nadaljevali bomo tudi s pripravo in uvajanjem aktualnih vsebin s področja varnosti in zdravja za izobraževanje ter preverjanje znanja zaposlenih v Premogovniku in povezanih podjetjih.

Redno bodo potekali preventivni pregledi na področju požarne varnosti in pomoč pri izvedbi gasilsko reševalnih vaj. Še naprej pa bomo sodelovali tudi s pooblaščenimi zdravniki dispanzerja medicine dela ZD Velenje, v smislu izvajanja in dopolnjevanja strokovnih izhodišč ob opravljanju preventivnih zdravstvenih pregledov in druge problematike v zvezi z zdravjem zaposlenih.

**Poročilo službe VPD povzela
Dragica Marinšek**

Na poslovnem portalu Energetika.Net lahko vsak dan najdete sveže novice o poročanju medijev o energetiki, javne razpise s področja energetike, napovedi dogodkov, portrete in intervjuje osebnosti s področja energetike. Povzemamo nekaj novic.

Lastnosti in cene premoga v TE-TOL

V Termoelektrarni Toplarni Ljubljana (TE-TOL) uporabljajo premog indonezijskega porekla, ki zaradi nizke vsebnosti žvepla (<0,2%) in pepela (<2%) velja za ekološko bolj sprejemljivega. Cena premoga s kalorično vrednostjo 19 GJ/t znaša 2,01 evra/GJ (pariteta DDP Moste). Ob upoštevanju cen na Spot trgu pa bi cena znašala 3,21 evra/GJ, kar je dobrih 60 odstotkov več. V primeru, da bi sedaj sklepali novo dolgoročno pogodbo, bi bila po njihovih ocenah, cena 2,6 evra/GJ, torej za 42 odstotkov višja od trenutne.

Svetovne cene so v zadnjih štirih letih skokovito naraščale, predvsem zaradi velikega povpraševanja Kitajske, a kot kaže trend, naj bi se konec leta 2005 začele umirjati.

Ko primerjamo cene premogov, ki jih uporabljamo v Sloveniji, je potrebno poleg nakupnih cen premoga upoštevati tudi oportunitetne stroške, ki jih povzročajo uporaba različnih vrst premoga. Če postavimo na isti imenovalec velenjski in trboveljski premog proti indonezijskemu premogu, lahko ugotovimo, da je potrebno pri obeh upoštevati najmanj 1,5 do 2 tolarja več na proizvedeno kilovatno uro električne energije, kar predstavlja stroške odžveplevanja, kar pa v TE-TOL ni potrebno, zaradi že omenjene nizke vsebnosti žvepla v premogu.

Tako velenjski kot trboveljski premog imata od 10 do 15-krat višjo vsebnost negorljivih delov, torej pepela in žlindre, in s tem višje stroške deponiranja. Tu velja omeniti, da je pri domačih premogih potrebno upoštevati narodno gospodarski vpliv in energetska neodvisnost Slovenije od uvoza. V TE-TOL menijo, da je v tem trenutku, glede na GJ, brez



upoštevanja stroškov emitiranja ogljikovega dioksida, velenjski lignit najcenejši energent, ki ga uporablja Republika Slovenija.

V primerjavi premoga in plina, pri čemer lahko vzamemo za primerjavo ceno plina na GJ, ki znaša 4,77 evra/GJ in upoštevamo, da imajo sodobne kombinirane plinske elektrarne 55-odstotni izkoristek, obstoječe termoelektrarne v Sloveniji pa 34-odstotnega, temu ustrezno pa prilagodimo tudi osnovno ceno plina, dobimo 2,94 evra/GJ, kar še vedno znaša več, kot bi bila ocenjena nakupna cena, v primeru sklepanja dolgoročne pogodbe v tem trenutku, ocenjujejo na TE-TOL. Pri tem gre za primerjavo brez stroškov emitiranja ogljikovega dioksida.

Oskrba z elektriko še brez težav

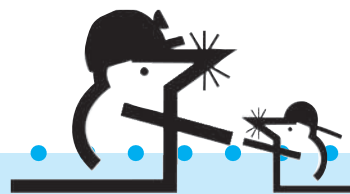
Po ocenah, zapisanih v letošnji elektroenergetski bilanci, naj bi februarja v Sloveniji potrebovali milijardo 276 milijonov električne energije, pri čemer bodo 158 milijonov zagotovile hidroelektrarne, 898 milijonov naj bi dobili iz jedrske elektrarne in termoelektrarn, preostanek pa bomo zagotovili z nakupom v tujini. Sicer pa povpraševanje po električni energiji še naprej narašča, saj je bil januarski odjem iz prenosnega omrežja kar za 4,6 odstotka višji od primerljivega lanskega, prvi letošnji mesec pa je bilo skupno prevzetih milijardo 126 milijonov kilovatnih ur električne energije. Zanimivo ob tem je, da skok v primerjavi z napo-

vedmi v elektroenergetski bilanci vendarle ni bil tako izrazit, saj je dejanska poraba od bilančnih napovedi odstopala le za 1,3 odstotka. Iz tega bi lahko sklepali, da se bo rast porabe v naslednjih mesecih umirila, saj v nasprotnem ne bo mogoče doseči napovedane 1,5 do 2-odstotne stopnje letne rasti porabe.

Precej skromno odmerjena bera padavin v letošnjih zimskih mesecih ni ravno naklonjena proizvodnji hidroelektrarn, na kar kažejo tudi rezultati prvega letošnjega meseca. Tako so elektrarne na Dravi, Savi in Soči januarja uspele zagotoviti le 168,5 milijona kilovatnih ur električne energije, kar je bilo za dobrih 16 odstotkov manj kot v tem času lani. Zato so morali svoje naprave bolj obremeniti v jedrski elektrarni Krško in drugih domačih termo objektih, ki so skupaj januarja zagotovili 970,4 milijona kilovatnih ur električne energije ali za slab odstotek več kot januarja lani.

Zaradi slabše proizvodnje hidroelektrarn je bil izkupiček domače proizvodnje za 2 odstotka manjši tudi od prvotno načrtovanega v elektroenergetski bilanci, nemoteno obratovanje slovenskega elektroenergetskega sistema pa smo uspeli zagotoviti tudi z občasnim uvozom električne energije.

Tako smo januarja na tujem kupili 482,3 milijona kilovatnih ur (za 28,9 odstotka več kot januarja lani), v sosednje sisteme pa izvozili 473,5 milijona kilovatnih ur (9,6-odstotna rast).



OČKA, VRNI SE ZDRAV DOMOV.

Ali delam dovolj varno?

V letu 2004 smo zaposleni v Premogovniku prijavili 137 nesreč pri delu in 7 nesreč na poti na in z dela. V primerjavi z letom prej to pomeni okoli 7-odstotno zmanjšanje.

Nesreče nedvomno pomenijo veliko težav na osebni ravni že v času zdravljenja in rehabilitacije, kadar pa so posledice trajne, je teh težav neprimerno več. Res pa je tudi, da so stroški, ki zaradi nesreč bremenijo podjetje, zelo visoki.

1. Zaradi nesreč pri delu je bilo izgubljenih 4.055 dnin, kar pri stroških dela pomeni več kot 90 mio SIT.

2. Za nesreče je podjetje v letu 2004 izplačalo odškodnine v vrednosti 70 mio SIT.

3. Podjetje je za zavarovanje odgovornosti za leto 2004 plačalo zavarovalno premijo v višini prek 85 mio SIT.

Zelo enostaven izračun pokaže, da:

- je ena nesreča v letu 2004 v povprečju stala podjetje cca 1,8 mio SIT,

- je en izgubljeni dan zaradi nesreče v letu 2004 stal podjetje cca 60.000 SIT.

Pri delovnih razmerah v premogovniku je nesreče nemogoče popolnoma preprečiti. Prepričani pa smo, da je možno s sodelovanjem vseh zaposlenih tudi na tem zelo pomembnem področju doseči izboljšanje lanskega rezultata.

Premogovnik Velenje, Partizanska 78, Velenje
v sklopu projekta »Ali delam dovolj varno?« objavlja

RAZPIS

za zbiranje koristnih predlogov za izboljšanje varnosti na delovnih mestih

1.

Z namenom skupaj narediti varnejša delovna mesta ter posledično zmanjšati število nezgod objavljamo razpis za zbiranje koristnih predlogov za povečanje varnosti pri delu na delovnih mestih v jami.

2.

Pravico do prijave na razpis imajo vsi zaposleni v gospodarskih družbah PS PV.

3.

Prijava koristnega predloga na razpis mora vsebovati:

1. ime in priimek in popolni naslov avtorja,

2. naziv koristnega predloga,

3. opis koristnega predloga (staro stanje, predlog spremembe, ...),

4. pričakovani učinki zaradi spremembe (varnost, racionalnost, finančna učinkovitost, ...).

4.

Prijavljene koristne predloge mesečno verificira in selekcionira komisija, ki jo sestavljajo člani projektne skupine.

Komisija verificira vse prispele koristne predloge v smislu sprejemljivosti in ustreznosti razpisni temi (izboljšanje delovnih razmer na delovnih mestih v jami), vse verificirane koristne predloge selekcionira glede na vsebino in jih v implementacijo posreduje posameznim podprojektnim vodjem.

Vsi koristni predlogi, opredeljeni kot ustrezni, se nagradijo z nagrado 5.000 SIT bruto.

Izmed vseh ustreznih koristnih predlogov bo komisija po zaključku zbiranja izžrebala tri in jih nagradila s praktičnimi nagradami:

1. vikend paket v hotelu Barbara v Fiesi,

2. vikend paket v hotelu na Golteh (vključno s smučarsko karto),

3. nedeljsko kosilo za dve osebi v restavraciji Jezero.

5.

Razglasitev in podelitev nagrad avtorjem treh koristnih predlogov bo v juliju 2005.

6.

Prijave na razpis zbira tajnica v tajništvu direktorja PV Vida Žirovnik do 1. julija 2005.

Vse dodatne informacije v zvezi z razpisom je možno dobiti na tel. 03 8982 316, vsak delovni dan med 7. in 15. uro.

Vodja projekta »inovacijska dejavnost«

Bojan Stropnik

Vodja projekta »Ali delam dovolj varno?«

Mag. Marjan Kolenc

Vabimo vas, da skupaj poiščemo možne načine za zmanjšanje števila nezgod: ne glede na delovno mesto oziroma lokacijo, ne glede na fazo delovnega procesa oziroma vrsto aktivnosti, ne glede na pomembnost....dobrodošle so vse ideje, ki bodo pomagale zmanjšati število nezgod in posledic (tako na osebni ravni kot na nivoju podjetja), ki sledijo vsaki nesreči.

Strategija razvoja in delovanja je sprejeta

23. februarja je bila v Zeleni dvorani Premogovnika Velenje predstavljena strategija razvoja grozda za razvoj turističnih destinacij v SA-ŠA regiji. Pospeševanje razvoja turizma namreč zavzema pomembno mesto tudi v razvojnih razmišljanjih o prestrukturiranju Premogovnika Velenje.

Na tem področju namreč kar tri podjetja poslovnega sistema Premogovnik Velenje iščejo svoje mesto na trgu, na katerem pa je povezovanje vse pomembnejše. Grozd za razvoj turističnih destinacij ima v prvi vrsti ambicijo preseči stanje, ki v turizmu vlada zaradi razdrobljenosti in nepovezanosti posameznih turističnih produktov.

S široko zasnovano koalicijo partnerjev, v kateri so ob nosilcih turističnih destinacij in podpornih institucijah tudi podjetja iz drugih podpornih panog (informatika, gradbeništvo, prevoznništvo), grozd zagotavlja kritično maso znanja in kapacitet, še posebno, ker je tudi glede turističnih produktov programsko odprt.

Grozd strategijo razvoja gradi na petih programskih sklopih:

- področje nadaljnega povezovanja in širjenja članstva v grozdu,
- področje vlaganj v infrastrukturo in širjenje kapacitet,
- področje programskega povezovanja,
- področje trženja,
- področje izobraževanja.

Na področju povezovanja in širjenja članstva grozd ostaja odprt za vse, ki vidijo možnosti v tovrstnem povezovanju. Kot oblika organiziranosti za nastop v pravnem prometu je predvideno gospodarsko interesno združenje - GIZ, ob tem pa je treba zagotoviti možnosti tudi za druga strateška povezovanja.

Na področju infrastrukture so razmere od nosilca do nosilca različne, potrebno pa je zagotoviti vsaj osnovne razmere za delovanje (npr. Golte) oziroma z nadaljnjimi strateškimi povezavami iskati možnosti za širitev kapacitet (npr. Topolšica).



Srečko Gračner je predstavil razvojno strategijo turističnega grozda.

Kljub različnim ambicijam, ki izhajajo iz geografskih posebnosti Savinjske in Šaleške doline, je mogoče oblikovati skupne produkte, ki bodo dopolnili obstoječo ponudbo, predvsem pa povezati posamezne nosilce turističnih aktivnosti. Na tem področju je še posebej pomembno, da k sodelovanju pritegnemo nevladne organizacije in lokalne skupnosti.

Pri načrtovanju trženjskih aktivnosti je treba upoštevati, da se destinacije v SA-ŠA subregiji nahajajo izven tranzitnih poti in torej ne morejo resno računati na tovrstne goste. Graditi bo treba na gostu, ki bo bivanje rezerviral in temu prilagoditi vse aktivnosti, od programskih do trženjskih. V tem sklopu je posebno pomembna blagovna znamka, ki bo regijo naredila prepoznavno v slovenski turistični ponudbi.

Vlaganje v izobraževanje kadrov mora postati strateška konstanta. Cilj je dvig izobrazbenega nivoja zaposlenih v turizmu, na drugi strani pa prilagajanje izobraževalnih programov potrebam

v turizmu.

V nadaljevanju so se udeleženci razgovora seznanili s posebnostmi gospodarskega interesnega združenja, ki je kot oblika nastopanja v pravnem prometu predvidena za grozd in osnutkom ustanovitvene pogodbe. Ustanovna skupščina bo predvidoma sklicana še v marcu in kar nekaj dela je še pred njimi.

V razpravi so udeleženci izpostavili pomen povezovanja in predvsem hitrih majhnih projektov, ki utrjujejo zaupanje med udeleženci. Posebej pomembna je dinamika izvajanja projektov, ki bo v novi strukturi zagotovljena skozi koordinatorja projektov. In kot pravi mag. Igor Jurinčič iz Turistice - Visoke šole za turizem v Portorožu, članice grozda: »Pomembno je, da ste se zadeve lotili na nivoju destinacije. S tem pozitivno odstopate od podobnih projektov. Sam produkt namreč, ne da bi bili rešeni infrastrukturni in drugi problemi destinacije, ne pride do pravega izraza.«

Srečko Gračner,
vodja razvojnega projekta

Sodobni poklic - mehatronik

»Gre za združitev znanj s področja strojništva, elektronike in informatike,« je povedal **mag. Milan Meža**, ravnatelj Višje strokovne šole. »V svetu - ideja o mehatroniki prihaja z Japonske - se kažejo potrebe po strokovnjakih, ki bi imeli kompleksna znanja z naštetih področij in prepričan sem, da bodo tudi v našem gospodarstvu takšni kadri dobrodošli.

Tudi v našem centru smo namreč že ugotavljali, da je v gospodarstvu največ povpraševanja po znanju iz avtomatizacije industrijskih procesov. Zato smo v programu elektronika dajali večji poudarek krmiljenju, regulaciji, vizualizaciji in nadzoru industrijskih procesov.

Za kompleksni zajem tega področja pa so potrebna še znanja iz strojništva, programiranja, računalništva, komunikacijske tehnologije, pnevmatike, hidravlike... To pa je tudi zaokrožena celota znanj, ki naj bi jih mehatronik pridobil,« poudarja mag. Meža.

V šoli so razočarani, ker so za prihodnje študijsko leto dobili dovoljenje le za vpis izrednega študija, ne pa tudi rednega, in tako razpisujejo 45 mest za izredni študij mehatronike. So pa zelo zadovoljni, da so se za vse višješolske programe vpisni pogoji za naslednje šolsko leto sprostili.

V vse programe se lahko vpišejo kandidati, ki so končali štiriletni ali petletni srednješolski program s splošno ali poklicno matura, z zaključnim izpitom ali diplomo, poleg teh pa tudi tisti, ki so opravili delovodski, mojstrski ali poslovodski izpit in imajo tri leta delovnih izkušenj, opraviti pa morajo preizkus znanja iz matematike ali tujega jezika in slovenskega jezika v obsegu poklicne mature.

»Ta sprostitev vpisnih pogojev je zelo dobrodošla. Pred leti smo imeli nekaj težav s programom informatike, saj se vanj niso mo-



V študijskem letu 2005/06 bodo v Šolskem centru Velenje začeli s petim višješolskim programom, in sicer bo to mehatronika, ki je po mnenju stroke in gospodarstva poklic prihodnosti.

gli vpisati, na primer, strojniki, ki jih je v našem okolju veliko in bi jih veliko tudi hotelo nadgraditi svoje znanje iz strojništva z znanjem iz informatike. Ali pa tisti, ki so začeli študirati na visoki stopnji, pa pri tem niso bili uspešni, niso pa mogli nadaljevati študija na višji stopnji,« razlaga Meža.

Na Višji strokovni šoli se v tem študijskem letu v štirih programih - elektronika, rudarstvo in geotehnologija, informatika in komunala - izobražuje 616 študentov, od tega 309 izrednih in 307 rednih. Poleg izobraževanja v Velenju so prvi v Sloveniji, ki imajo dislocirano enoto, to je v Murski Soboti, kjer imajo 54 rednih in izrednih študentov. Skupno pa imajo že 396 diplomantov, od tega 64 v programu rudarstvo in geotehnologija, druge pa v elektroniki.

»Posebej sem zadovoljen, da je velika večina naših diplomantov zaposlenih. To je tudi cilj našega izobraževanja, namreč čim večja uporabnost, zaposljivost naših diplomantov,« pravi Meža.

V Šolskem centru srednje in višješolske programe nenehno dopolnjujejo, aktualizirajo in dija-

kom in študentom v sodobno opremljenih učilnicah in laboratorijih nudijo odlične možnosti izobraževanja. Največja pridobitev je, seveda, Medpodjetniški izobraževalni center, ki so ga odprili in je eden najsodobnejših v Sloveniji. Sledijo pa tudi potrebam gospodarstva, s katerim zelo dobro sodelujejo.

»Programi elektronika, informatika ter rudarstvo in geotehnologija so bili razviti v ŠCV skupaj s strokovnjaki iz gospodarstva. Program mehatronika pa je bil eden od projektov v programu PHARE in so ga dobili na Ptuj, vendar se je izkazalo, da mu povsem ustrezajo naše vsebine študija informatike in elektronike, in več kot polovica teh vsebin je bila prenesena v program mehatronika.

Resnično upam, da bo program zaživel, da bodo njegove koristi spoznali tako bodoči študentje kot gospodarstvo. Zaposljivost teh strokovnjakov bo namreč velika, sedaj pa se več kot polovica populacije vpiše v programe - pretežno družboslovne, kjer potem težko najdejo službo,« poudarja mag. Meža.

Diana Janežič

Izobraževanje - pravica in dolžnost, steber našega bivanja

Izobraževanje pri odraslih ni samo pridobivanje znanja, je tudi stvar srca. Če je izobraževanje neosebno, je prejštrošek kot naložba. Zato je pomembno, da ima posameznik v procesu izobraževanja občutek, da smo se mu posebej posvetili. Razvoj in izobraževanje pomenita, da moramo izboljšati delovne procese in spoznavati ljudi okoli sebe. Spreminja se tudi narava izobraževanja, ki postaja vseživljenjska in vse bolj osebnostna.

Ob koncu in začetku leta, ko je čas za izdelavo poročil in planov, moramo spregovoriti o načrtovanih in doseženih ciljih. Cilji izobraževanja v našem podjetju so:

- podpreti realizacijo strateških in operativnih ciljev podjetja,
- kontinuirano dopolnilno strokovno izobraževanje in usposabljanje zaposlenih na vseh področjih dela,
- podpirati nujne, aktualne in obvezne vsebine s področja varstva pri delu, zakonodaje in varovanja okolja,
- ugotavljati in razvijati sposobnosti in razvojne potenciale zaposlenih,
- spreminjati organizacijsko kulturo,
- izvajati delo na področju izobraževanja s sodobnimi andragoški metodami.

Po statističnih podatkih se je v letu 2004 vsak zaposlen v podjetju izobraževal **39,2 ure** (leta 2003 - 34,7 ur na zaposlenega). Večino izobraževanj smo izvedli v podjetju. Za nekatere je možnost izobraževanja nagrada in vzpodbuda, nekateri pa se (še vedno) sprašujejo: ali se moram izobraževati na predlog vodje ali moram svoje znanje nadgrajevati samo zaradi službenih potreb ali je dolžno podjetje finančno podpreti vsa izobraževanja, ki so v skladu s potrebami podjetja, ...

Zakaj in za kaj se sploh izobraževati?

Znanje se nenehno razvija in pod pritiskom tehničnega napredka, hitrega spreminjanja tehnoloških postopkov in posodabljanja raste zahteva po sposobnosti prilagajanja in vse večji kakovosti delovne sile. Nove tehnologije zahtevajo ljudi, ki so jih sposo-



Z ene od delavnic za nadzornike

bni uporabljati. To, da bi si vsak posameznik na začetku življenja nakopičil zalogo znanja, iz katere bi nato v nedogled črpal, ne zadostuje več.

Izobraževanje mora novo znanje množično in učinkovito posredovati. Vsak posameznik mora biti sposoben, in to od začetka do konca življenja, doumeti in izrabiti vse priložnosti, da to prvo znanje poglobi in nadgradi; sposoben mora biti prilagajati se hitrim in nenehnim spremembam. Čas za učenje je odslej vse življenje in vsako področje znanja se razširja na druge in jih bogati.

Če naj izobraževanje uspe v svojih številnih nalogah, mora biti organizirano v sklopu štirih temeljnih načinov učenja, ki bodo v človekovem življenju nekakšni stebri znanja:

- učiti se, da bi vedeli,
- učiti se, da bi znali delati,
- učiti se, da bi znali živeti v skupnosti,
- učiti se biti.

Učiti se, da bi vedeli zahteva pridobitev osnov za razumevanje. Splošna izobrazba je nekakšen potni list za vseživljenjsko izobraževanje. Daje osnove za učenje

in tudi željo po njem. Splošna izobrazba vzpostavi stike z drugimi govoricami in znanji, omogoča sporazumevanje, vodi v plodno sodelovanje med vedami.

Učiti se, da bi znali delati pomeni, da bi znali ustvarjalno delovati v svojem okolju. Poleg usposabljanja za poklic mora izobraževanje razvijati sposobnosti za ustvarjalne pobude in pripravljenost za prevzemanje tveganja, usposobljenosti za ravnanje v nepredvidljivih razmerah in navajati na skupinsko delo.

Učiti se, da bi znali živeti v skupnosti, da bi znali prispevati svoj delež in sodelovati z drugimi ljudmi. Učiti se biti izhaja iz prvih treh stebrov in jih dviga na višjo raven. Pomeni sposobnost ravnati vedno bolj neodvisno, razsodno in odgovorno ter pomeni dobro poznavanje sebe. Vsak od štirih stebrov je del zveze, ki jo mora izobraževanje vzdrževati, če naj drži ena lepših definicij izobraževanja: izobraževanje je nenehen proces bogatenja znanja in spretnosti in - morda celo v prvi vrsti - tudi izjemno sredstvo za oblikovanje osebnosti in odnosov med posamezniki, sku-

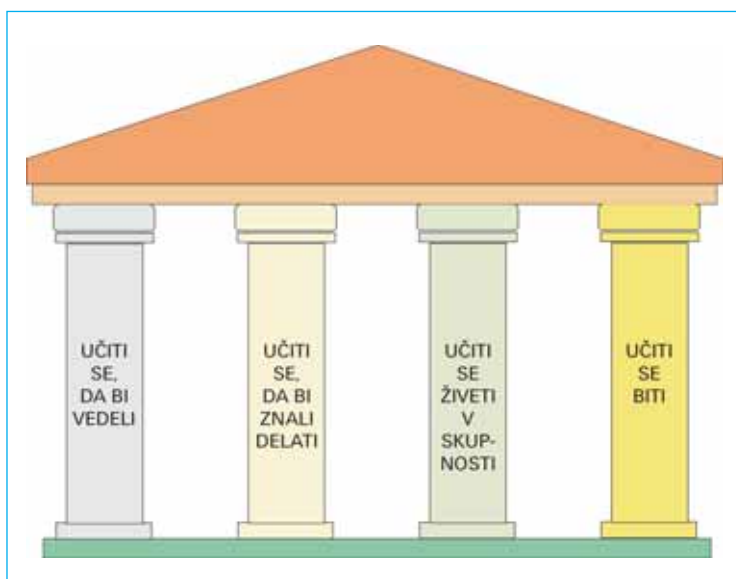
pinami in narodi. (Delors J.: Učenje: Skriti zaklad)

Smo se v podjetju približali ciljem in poslanstvu izobraževanja tudi v tej luči?

Naj poskusimo naše »delovanje« prikazati kot posamezne »stebre« in končno kot povezano celoto omenjenih štirih temeljnih vrst učenja. Učiti se, da bi vedeli - V prvem stebri bi statistično našli: 60 študentov ob delu, 142 štipendistov premogovnika v devetih študijskih programih, 65 dijakov in študentov na obveznih praksah.

Učiti se, da bi znali delati - Za uspešno delovanje podjetja je nadvse pomembno izobraževanje in usposabljanje sodelavcev:

- **za potrebe proizvodnega procesa, za varno in uspešno delo z delovnimi sredstvi in napravami ter redno seznanjanje z novostmi na področju temeljnih strokovnih znanj**, 515 sodelavcev se je udeležilo notranjih izobraževanj, s katerimi so nadgrajevali temeljna znanja in pridobili nova. Večino internih izobraževanj smo zaključili s preverjanjem znanja. Posebej smo pripravili seminar za ciljne skupine nadzornikov, poslovodij, pripravnikov, učiteljev, inštruktorjev in izvajalcev praktičnega pouka, vodiče v muzeju...
- **za kakovost in ravnanje z okoljem**, zastavljeni okoljski cilj, ohraniti izobraževanja sodelavcev s področja ekologije na 33 odstotkov vseh zaposlenih, smo s 39,6 odstotka v celoti realizirali oziroma preseгли;
- **za komuniciranje in vodenje**, za vodje do tretjega nivoja vodenja smo organizirali 48-urni trening Dale Carnegie in delavnico na temo Letni pogovori in ciljno vodenje, na temo Delo s strankami smo izvedli tri učne delavnice, za vodje in strokovne sodelavce smo pripravili izobraževalno delavnico Javni nastop, za vodje projektov na kadrov-



skem področju smo organizirali delavnico Uspešno vodenje projektov, vodiči muzeja premogovništva pa so se udeležili izobraževanja na temo Konfliktna situacije pri delu vodičev;

- **za ekonomsko poslovna znanja**, zaradi manjših skupin ali potrebe po specifičnih vsebinah so se seminarjev in tečajev z bolj poglobljenimi ekonomskimi znanji sodelavci udeleževali predvsem v zunanjih institucijah;

- **za tuje jezike**, organizirali smo tečaj angleške poslovne komunikacije, osnovni tečaj nemščine za vodiče muzeja in sodelavce strokovnih služb ter individualne tečaje nemške poslovne komunikacije za 59 sodelavcev;

- **za računalništvo**, v sodelovanju s Šolskim centrom Velenje in z našimi predavatelji smo organizirali tečaje Worda, Excela, Power Pointa, AutoCada, tečaj MS Project in elektronske pošte za 141 sodelavcev.

Zaradi uvedbe novega informacijskega sistema je potekalo od januarja do junija lani izobraževanje za MFG/PRO, ki je trajalo skupaj 1.258 ur.

Učiti se, da bi znali živeti v skupnosti - Tretjemu izobraževalnemu stebri bomo težko dali ime z naštevanjem seminarjev po imenu. Vanj bi spadal celoten sklop izobraževanja za komuniciranje in

vodenje iz drugega stebra, posamezne »mehke« vsebine iz prvega stebra in številna izobraževanja naših sodelavcev v zunanjih institucijah.

Učiti se biti - Izobraževanje z namenom biti je obrodilo sadove.

Uvrstili smo se med 10 najboljših slovenskih podjetij, ki sistematično investirajo v znanje in skrbijo za izobraževanje zaposlenih in prejeli priznanje TOP10.

Podjetje je pristopilo k uvajanju standarda USP S10 - učeče se podjetje, katerega temeljni namen je dati znanju kot strateškemu in razvojnemu viru ustrezen pomen. Učeče se podjetje temelji predvsem na nenehnem in sistematičnem učenju vseh zaposlenih.

V letu 2004 je naše podjetje s projektom »Ali delam dovolj varno« dobilo laskavi naslov za najboljši HRM projekt v letu 2004.

Najbrž ni naključje, da ima naše podjetje ravno štiri strateške cilje, ki so, nekoliko poenostavljeno, lahko štirje stebri naše trdnosti in obstoja. Stebri so tudi v simbolnem pomenu naš razpoznavni znak in predstavljajo varnost. Za obstoj in varnost je potrebno veliko (pravega) znanja vseh, ki so vključeni v procese, ki jih podjetje obvladuje. Zato in za to se moramo izobraževati! Izobraževanju je namenjena tudi vsaka številka našega Rudarja.

Majda Lampret, Natalija Lah

USP S10 – Učeče se podjetje

V eni izmed prejšnjih številk Rudarja smo vas seznanili, da je Premogovnik Velenje pristopil k pridobivanju standarda USP S10 – Učeče se podjetje. Na področju izobraževanja in usposabljanja zaposlenih smo si tako postavili nove izzive in priložnosti.

Koncept Učeče se podjetje sistematično in načrtno uvaja organizacijsko kulturo sprememb, ki temelji na znanju, podjetništvu, inovativnosti, kakovosti, timske mu delu in partnerskih odnosih, kar omogoča podjetju učinkovitejše doseganje ciljev.

Podjetja, ki so se odločila za pridobitev standarda USP S10, vidijo v zaposlenih ter v njihovih vrednotah in znanju temeljno možnost za povečanje svoje uspešnosti. **Učeče se podjetje temelji predvsem na nenehnem in sistematičnem učenju vseh zaposlenih.**

V čem se učeče se podjetje razlikuje od klasičnega podjetja?

V tem, da:

- temelji na kreiranju znanja,
- prek skupin in timov vzpostavlja ravnovesje sposobnosti ljudi za kreativnost,
- zagotavlja hiter in učinkovit transfer znanja skozi vse dele podjetja,
- sistematično išče, pridobiva in preizkuša nova znanja in nove pristope v praksi,
- se uči iz lastnih uspehov in napak, iz lastnih in tujih izkušenj,
- sistematično rešuje probleme.

Učeča se podjetja dosegajo konkurenčno prednost predvsem zato, ker so sposobna na izviren način kombinirati notranje vire in sposobnosti, v prvi vrsti razpoložljiva znanja, sposobnosti, akumulirane izkušnje oz. optimalno uporabiti kompetence zaposlenih.

Glavna konkurenčna prednost je zmožnost podjetja, da se uči in spreminja hitreje kot ostali. Učenje v tem smislu pomeni tudi ustvarjanje inovacij, saj samo učenje preprosto ne zadostuje več. Bistvo prihodnjega poslovnega uspeha se skriva v inovacijah, torej v odkrivanju novih poti v proizvodnji, storitvah, novih

možnostih na trgu in zadovoljevanju potreb kupcev, potrošnikov, strank.

Standard USP S10 spodbuja in hkrati zavezuje podjetja, da redno preverjajo stopnjo napredka zaposlenih z vidika njihovih sposobnosti (kaj zmorejo), znanja (kaj znajo), motivacije (kaj želijo) in vrednost (kaj menijo, da je prav).

Slovar ključnih besed

Iz gradiva Standard USP S10 smo povzeli **slovar ključnih besed**, ki jih organizacija najpogosteje uporablja na poti k učečemu se podjetju.

Management pomeni koordinacijo človeških, materialnih in finančnih virov s cilji podjetja, povezovanje podjetja z zunanjim okoljem in odzivanje na potrebe podjetja, razvijanje podjetniške kulture, kar pomaga doseči individualne in skupne cilje, učinko-

vito opredeljevanje nalog, kot so načrtovanje, organiziranje, vodenje, spremljanje ter kontroliranje in izpeljava različnih poslovnih dejavnosti razvojne, informacijske in odločitvene narave.

Management kot dejavnost je nenehno pridobivanje znanja in izkušenj ter prenašanje tega na sodelavce v podjetju. Doseganje ciljev v skupini, timu, ne gre brez vplivanja, le-to pa naj bi temeljilo na znanju, ne na prisili. Zato razvijamo lastno učenje in učenje drugih.

Vodenje je sposobnost vplivanja, spodbujanja in usmerjanja sodelavcev k doseganju zelenih ciljev.

Vizija je celovita struktura osnovnih dolgoročnih teženj podjetja. Predstavlja tudi zamisel nove, zaželene podobe v prihodnosti. Skupna vizija je krmilo za uravnavanje smeri procesov učenja. Pomaga, da odvržemo stare mentalne modele in se oprimemo no-

Ustvarite močan tim

- **Izberite prave ljudi.** Vključite tiste z dobrim znanjem, interesi, izkušnjami, zmožnostjo vzpostavljanja dobrih medosebnih odnosov, veseljem do dela v skupini in pripravljenostjo na sodelovanje.

- **Ustvarite timsko atmosfero.** Postavite osnovna pravila vedenja, cilje in poti do njih, s člani se pogovorite, kako boste sprejemali odločitve, postavljali cilje in reševali probleme. Ustvariti morate kreativno sodelovanje, ki je zelo pomembno za uspeh tima. Jasno izrazite cilje in definirajte odgovornosti.

- **Članom tima dajte pooblastila.** Timi dosežejo največ, ko imajo pooblastilo, da opravijo določeno delo. Ponavadi je najbolje, kar lahko naredi management, da se ne vmešava v delo tima. Omogočite timu dobre delovne razmere in dovolj časa za opravljanje nalog.

- **Komunikacija je pomembna.** Članom tima dajte osnovne napotke o rutinski komunikaciji v timu. Za krepitev dobrih odnosov v timu je pomembno biti ves čas v stiku s člani.

- **Delu v timu dajte pomembno mesto.** Pohvalite in nagradite tiste posameznike, ki so bili uspešni pri timskem delu. Vrsta nagrade ni toliko pomembna kot to, da je pohvala vidna vsem članom tima.

Dale Carnegie



vih s primernim optimizmom. Osnova skupne vizije je sistemsko mišljenje, osebno mojstrstvo (osebna rast in razvoj), motiviranost in ustvarjalnost. Skupna vizija raste iz osebnih vizij.

Človekove zmožnosti (kompetence) so vse sposobnosti uporabe znanja in druge zmožnosti, ki so potrebne posamezniku, skupini ali podjetju, da učinkovito in uspešno ter v skladu s standardi delovne uspešnosti izvrši delovno nalogo, opravi ali odigra vlogo v poslovnem procesu. Kompetence obsegajo znanja, veščine, spretnosti, osebnostne in vedenjske značilnosti, prepričanja, vrednote, samopodobo ipd. Človek bo pri svojem delu uspešen in učinkovit glede na svoje znanje, sposobnosti in motivacijo, oziroma ne bo aktiven, če aktivnosti ne zna izvesti, je ne more ali noče.

Timsko delo predstavlja način organiziranja in delovanja tima (skupine), ki temelji na vključevanju najboljših sposobnosti posameznika za doseganje skupnih ciljev tima. Poraja večje medsebojno zaupanje, omogoča hitrejšo osebno rast in širi pogled na podjetje.

Znanje je celota naučenih človekovih zmožnosti, ki jih posameznik pridobi v procesu učenja in ki mu omogočajo razumevanje zato, da bi znal reševati že znane in tudi neznanne probleme. Prakso razvijanja in ohranjanja konkurenčnih prednosti omogoča

znanje posameznika, znanje skupin, organizacijsko znanje in medorganizacijsko znanje.

Učenje predstavlja procesiranje informacij v znanje. Učenje predstavlja vsako obliko dejavnosti posameznika ali skupine ljudi, s katero dosežemo spremembe v njihovem vedenju, ki se nanašajo na spoznavne, socialne, poslovne ali delovne sestavine. Učenje je tesno povezano z izobraževanjem in usposabljanjem. Izobraževanje se nanaša na pridobivanje znanja, izobrazbe za določeno delo, poklic. Usposabljanje pa je zasnovano na oblikovanju sposobnosti, spretnosti, navad, ki jih posameznik potrebuje za izvajanje določenega dela, nalog ali vlog. Učenje ni samo pridobivanje znanj, spretnosti, navad, ampak tudi njihovo povezovanje, prilagajanje ter uresničevanje v praksi. Učenje zajema sestavine izobraževanja in usposabljanja. Izobraževanje zajema tudi sestavino usposabljanja. Učenje v USP je praviloma organizirano učenje in sodi med ključne procese.

Gospodarjenje z znanjem obsega celoten proces managementa znanja od faze razvoja, pridobivanja, distribucije do uporabe znanja in merjenje učinkov naložb v znanje. Zakladnica znanja predstavlja na določen način organiziran zbir ključnih znanj podjetja. Mreža in sistemi znanja predstavljajo opredeljene – formalizirane načine prenosa znanja v

podjetju, za kar se lahko uporablja informacijska tehnologija, timsko delo, mentorstvo, predstavitve, itd. Prenos znanja v prakso pomeni možnost uporabe in pretvorbe novih znanj v izdelke in storitve.

Inovativnost temelji na reševanju nerešenih problemov in razvijanja edinstvenih in kreativnih rešitev.

Organizacijska (podjetniška) kultura so značilne oblike obnašanja ljudi, ki delujejo v podjetju. Kultura izhaja iz vrednot, ki jih osvoji velik del ljudi v podjetju. Pomembno vlogo pri nastajanju in razvoju kulture imajo osebnosti s statusi moči (vodje) oziroma tiste, ki so drugim za zgled.

ABC sistem je dolgoročni sistem pridobivanja novih znanj (A) in novih vrednot (B); sistem je primeren za uvajanje hitrih sprememb oziroma kot pomoč pri izgradnji kompetentnih sodelavcev.

Vplivni udeleženci so strateški akterji določenih procesov, pogosto tudi nosilci strateških interesov.

Notranje podjetništvo je organizirana politika in praksa, ki vzpodbuja zaposlene, da »svoje« zamisli (projekte) preizkusijo na trgu.

Sistem je celota med seboj povezanih struktur in procesov, npr. sistem motiviranja, komuniciranja.

Natalija Lah, Majda Lampret

Prvi rojstni dan

Hčerinska družba RGP d.o.o., rudarski gradbeni programi, je 1. januarja letos prebrodila ustanovno leto svojega obstoja in lahko rečemo, da uspešno. V letu svojega delovanja je izvedla nekaj odmevnih projektov, dosegla prepoznavnost v slovenskem prostoru in si začrtala usmeritve v prihodnost.

Družba RGP je bila formalno pravno ustanovljena 1. januarja 2004. Ustanovitelja in lastnika RGP sta Premogovnik Velenje d.d. (64%) in HTZ I.P. d.o.o. (36%). Dolgoročni namen ustanovitve RGP je bil, skladno z upadanjem osnovne dejavnosti Premogovnika Velenje, zagotoviti kvalitetna delovna mesta izven eksploatacije premoga, hkrati pa sprotno s prestrukturiranjem Premogovnika Velenje prenesti trženje svojega znanja in tehnoloških zmožnosti na zunanje trge že v kratkoročnem obdobju.

RGP je nastal s povezavo treh obstoječih enot znotraj poslovnega sistema, ki so imele v tem času za zunanje tržišče zanimive in med seboj skladne programe, to je kamnoloma Paka, betonarne in PC Rudarske gradbene storitve, ki se je že izoblikoval na stekleni direkciji v centru Velenja. Število zaposlenih v lanskem letu je bilo 41, od tega v kamnolomu (OE Proizvodnja kamenih agregatov) 14, betonarni (OE Proizvodnja betonskih proizvodov) 10 in OE Rudarske gradbene storitve z OE Uprava 17.

Širše vodstvo RGP sestavljajo:

- direktor: mag. Marjan Hudej, univ. dipl. inž. rud.,
- tehnični direktor: Franc Riček, inž. grad.,
- vodja tehnološko-komercialne službe: Ivan Pečovnik, univ. dipl. inž. rud.,
- vodja finančne službe: Ivan Hozjan, oec.,
- tehnični vodja kamnoloma: Maksimiljan Sušec, rud. teh.,
- vodja betonarne: Uroš Riček, grad. teh.,
- vodja sistema kakovosti: Slavica Pogorelčnik, inž. rud.,
- vodje projektov: Miran Hudournik, univ. dipl. inž. rud., Srečko Lednik, inž. rud., Matjaž Tepež, inž. rud.

Konec leta 2004 se je upokojil



dolgoletni direktor kamnoloma Branko Pohar. Upravni prostori RGP so v drugem nadstropju steklene direkcije na Rudarski 6, Velenje.

Kratka predstavitev dejavnosti poslovnih enot RGP

Osnovna dejavnost OE Proizvodnja kamenih agregatov (kamnolom Paka) je pridobivanje peskov in kamenih agregatov za proizvodnjo vseh vrst betonov. Kamnolom je opremljen z vrtilno minersko tehniko, nakladalno odvoznimi stroji ter drobilno sejalnimi napravami.

OE Proizvodnja betonskih proizvodov (betonarna) pripravlja in prodaja vse vrste mokrih betonov, pripravljenih gradbenih malt in suhih betonskih mešanic za

brizgane betone. V ta namen ima v NOP objekte za pripravo mokrih betonov ter avtomatizirano mešalnico za pripravo in pakiranje suhih betonskih mešanic ter linijo za proizvodnjo in pakiranje pripravljenih betonskih malt.

OE Rudarske gradbene storitve izvaja različne projekte na širšem tržišču na področju tunelogradnje, cestogradnje, železnic, izgradnje in obnove hidroelektrarn, zapiralna dela v rudnikih, minerska in rušitvena dela, geotehnična dela...

V OE Proizvodnja kamenih agregatov so lani proizvedli ter prodali 311.417 ton peskov in agregatov.

OE Proizvodnja betonskih proizvodov je izdelala in prodala 21.765 m³ mokrih betonov in 11.844 ton pripravljenih malt



pod lastno blagovno znamko **TORMALT** in suhih betonskih mešanic.

OE Rudarske gradbene storitve pridobiva delo na osnovi ponudb prek javnih razpisov. V tehnološko komercialni službi smo lani izdelali prek 120 ponudb, 18 odstotkov smo jih uspešno realizirali in pridobili posel.

Od večjih projektov izvajamo dela v raziskovalnem rovu v Šentvidu pri Ljubljani, Jet Grouting na gradbišču hidroelektrarne Boštanj, pri utrjevanju brežin pri izgradnji avtocest na Dolenjskem in Primorskem, izvajamo zapiralna dela v rudniku Senovo, zaščito gradbenih jam v več projektih, rekonstrukcijska dela v Pivovarni Laško, pripravljamo študijo odpiranja premogovnikov v Makedoniji.

Kot korak naprej v letu 2004 štejeemo nakup in zagon novega stroja za vrtnanje in zemeljsko injektiranje C8.

Uspešno in hitro smo zgradili nov most čez reko Pako pri kamnolomu, ker se je stari zaradi dotrajanosti zrušil.

Po finančni plati smo v letu 2004 dosegli skupno realizacijo dohodka v višini prek 1,5 milijarde SIT, od tega OE Proizvodnja kamenih agregatov 297 mio SIT, OE Proizvodnja betonskih proizvodov 450 mio SIT in OE Rudarske gradbene storitve 760 mio SIT. Poslovanje družbe RGP v letu 2004 je bilo pozitivno. Ocenjen dobiček za leto 2004 je nekaj pod 60 milijonov SIT.

Uspešni smo bili tudi pri uveljavljanju kakovosti po zahtevah standardov SIQ.

V letu 2005 bomo nadaljevali z začrtano poslovno politiko, skladno z usmeritvami poslovnega sistema Premogovnik Velenje znotraj HSE. Za področje kamnoloma moramo okrepiti aktivnosti za odkup zemljišč ter posodobitev tehnološkega parka in proizvodnje.

Zahteven projekt, ki je že v teku, je investicija v novo betonarno v NOP, ker je stara že dotrajana in ne dosega več zahtevanih standardov kvalitete betona.

Od zunanjih projektov si bomo prizadevali za pridobitev poslov pri izgradnji novih hidroelektrarn (HE Avče na reki Soči, HE Blanca in Krško na spodnji Savi), pri rekonstrukcijah obstoječih hidroelektrarn (HE Vuhred, HE Dobljar) in možno tudi NEK. Sodelovali bomo tudi v sklopu avtocestnega programa, pri zapiralnih delih v rudnikih, večjih investicijah v Savinjsko-šaleški regiji (izgradnja čistilne naprave, gospodarskih objektov) ter pri poslih, pridobljenih prek javnih razpisov, tudi na področju bivše Jugoslavije.

Planiramo tudi pridobitev certifikatov SIQ za področje RGP. Finančno realizacijo načrtujemo malo višjo kot lani, in sicer skupno 1,745 milijarde SIT.

Družba RGP še naprej vidi svojo bodočnost v povezavi s poslovnim sistemom Premogovnik Velenje in HSE. Povezanost z matičnim podjetjem Premogovnik Velenje je potrebna zaradi zagotavljanja tehnične podpore pri izvedbi rudarskih gradbenih del, organiziranost znotraj Holdinga Slovenskih elektrarn pa nam omogoča tudi dostope na širše tržišče. V prihodnosti planiramo osvajanje novih tehnologij in novih marketinških znanj. Pomembna usmeritev je tudi stalno izobraževanje vseh zaposlenih.

Ivan Pečovnik

Uspešni delavci ustvarjajo uspešno podjetje

Podjetje lahko ima še tako sodobne in zmogljive stroje, vendarle jih upravljajo ljudje. In od njihove prizadevnosti je odvisno, kako bodo stroji izkoriščeni, učinkoviti. V PLP zato uporabljajo različne načine motiviranja zaposlenih za boljše delo.

»S posodobljanjem opreme smo v letu 2003 v primerjavi z letom 2002 povečali proizvodnjo za okoli 30 odstotkov, v letu 2004 ponovno za skoraj tak odstotek, uvedli smo tretjo delovno izmeno.

Zdaj je rezerve, izboljšave treba najti še v delu ljudi,« pravi **Damjan Lesnjak**, univ. dipl. inženir lesarstva, ki se je v PLP leta 2003 zaposlil kot pripravnik, od septembra lani je inženir razvoja investicij in priprave dela, vključen pa je bil tudi v skupino, ki je lani jeseni izbrala najboljšega delavca.

Za kriterij so vzeli celoletno povprečje osebnih akordov. Prvo mesto in naziv najboljšega delavca PLP v letu 2004 je dobil **Vlado Podrzavnik**, drugo mesto pa **Aleš Pisanec**. Prva nagrada je vikend paket za dve osebi v Termah 3000, druga nagrada pa bon v vrednosti 15.000 SIT.

Lesnjak: »Sodelavci so imeli glede tega ocenjevanja pozitivne in negativne pripombe, več je bil prvih, nekateri so po svoji izbiri predlagali druge delavce. Zato bomo premislili, kako letos zastaviti to ocenjevanje. Verjetno bomo enega delavca izbrali na način kot letos, drugega pa naj bi predlagali sodelavci.

Lani smo nekoliko spremenili tudi razmerje pri akordih. Prej je bilo razmerje med poslovanjem podjetja in uspešnostjo posameznika 60:40, zdaj pa je nasprotno in prinaša uspešnost posameznika 60 odstotkov. Prepričani smo namreč, da uspešni delavci delajo uspešno podjetje.«

Vlado Podrzavnik je naziv najboljšega delavca sprejel kot priznanje za ves trud, ki ga vlaga v svoje delo.

Sicer pa se mu ne zdi, da izstopa. Upa, da bo letos ta naziv pre-

jel kdo drug in želi da ga bi dobilo čim več sodelavcev.

Po poklicu je gozdar in je 24 let zaposlen v PLP. Podjetje pozna do zadnjega kotička, v njem je opravljal že veliko del, sedaj pa je vodja razreza lesa. Delo je fizično naporno, hrupno, prašno, zato uporablja zaščitna sredstva in upa, da te delovne razmere ne bodo preveč škodovala njegovemu zdravju.

Tudi **Aleš Pisanec** zase ne meni, da je kaj posebnega: »Delam, saj za to hodim v službo. Trudim se dobro opraviti svoje delo. Delam pri razrezu lesa za palete. V PLP sem zaposlen 13 let, po poklicu sem lesar. Z delom v PLP sem zadovoljen, počasi obnavljamo stroje in povečujemo produktivnost. S sodelavci se dobro razumem.

Veseli me, da sem dobil to nagrado, še naprej se bom trudil dobro delati, upam pa, da bo to ocenjevanje spodbuda tudi sodelavcem, da se bodo trudili delati boljše.«



Damjan Lesnjak: »Opremo posodabljam, k uspešnosti podjetja pa lahko veliko prispevajo tudi delavci.«



Boris Močilnik: »Takšna nagrada naj pripomore k identifikaciji zaposlenih s podjetjem.«

Boris Močilnik, direktor PLP:

»Moja želja je, da bi si čim več delavcev na eni strani želelo pridobiti naziv najboljšega delavca, na drugi strani pa, da bi jih čim več ta naziv tudi prejelo.



Vlado Podrzavnik: »V podjetju bi še marsikaj lahko izboljšali, tako pri učinkovitosti kot glede delovnih razmer.«

Najuspešnejše leto doslej

To bi namreč pomenilo, da zaposlene zanima podjetje, v katerem delajo, da so mu pripadni, jim ni vseeno, kako se podjetje razvija in kako je uspešno, da so zadovoljni s svojim delom. Nagrada za najboljšega delavca je kot ena od primernih oblik motiviranja, spodbujanja zaposlenih za boljše delo tudi možnost, da se vsak delavec sam identificira s cilji podjetja. Ni treba vedno gledati le na to, kaj se dogaja v drugih delih poslovnega sistema, kajti vsako podjetje je specifična zgodba zase. Prav tega se bo treba navaditi.

Tudi zaposleni v PLP si, tako kot verjetno povsod in to je normalno, želijo sprememb na bolje, in to hitro. Skušam jih prepričevati, da se veliko da doseči tudi na dolgi rok in z majhnimi koraki, pri tem pa sta zelo pomembni njihovi iniciativnost in prizadevnost.«

Diana Janežič



Aleš Pisanec: »Moja nagrada naj bo spodbuda za sodelavce!«

Lani so v PLP prodali za 788 milijonov SIT razrezanega lesa in palet, imeli pa so 765 milijonov SIT odhodkov. Poslovanje spremljajo na dveh segmentih: prodaji Premogovniku Velenje in za zunanje kupce. Lani so prvič pridobili

ni. V skladu z okoljsko in drugo zakonodajo bo verjetno slej ko prej onemogočeno žaganje hlodovine v lubju, ampak bo treba les najprej obeliti.

V zagonu te linije vidimo tudi prihranke, in sicer pri nabavi



bili polovico prihodka pri drugih kupcih, in to je tudi njihov načrt za prihodnja leta.

Na 8. strateško-poslovni konferenci konec leta 2004 so smelo predstavili svoje načrte, da bodo količino lesa za Premogovnik ohranili na tem nivoju, da pa bodo povečevali proizvodnjo za zunanje kupce. Načrtujejo, da bodo v prihodnje le še okoli 37 odstotkov realizacije dosegli s Premogovnikom.

PLP ima nekaj dobrih, stalnih kupcev, predvsem za proizvodnjo palet. »Ta program prinaša več kot 10 odstotkov prihodka, želimo pa ga povečati. Zato smo se odločili za posodobitev proizvodnje z avtomatizirano linijo. Posel je zastavljen tako, da bo linija v lasti partnerja, mi pa bomo zagotovili prostor, material in delovno silo.

Sicer pa bo naša letošnja največja investicija lupilno-krojilna li-

ni ceni hlodovine, saj potem lesa ne bodo merili in rezali gozdarji, ampak bo to opravil stroj.

Postavitev tega postrojenja bo za nas velik podvig, zdaj smo v fazi projektiranja, z njegovo postavitvijo pa bomo razbremenili dela vilicariste in portalno dvigalo. Pomeni tudi avtomatizacijo enega dela naše dejavnosti, zato bomo nekaj sodelavcev preusmerili v naš novi program, ki ga načrtujemo, to je lepljenih konstrukcijskih elementov,« je povedal Boris Močilnik.

V PLP je zaposlenih 56, kadrovska struktura pa je po mnenju direktorja primerna. Imajo univerzitetnega diplomiranega inženirja lesarstva, univerzitetnega diplomiranega ekonomista, drugi pa imajo ustrezno strokovno izobrazbo, to so predvsem lesarski tehniki.

Diana Janežič

»Če bi na grobo ocenil poslovanje PLP v letu 2004 v primerjavi z letom 2003, bi dejal, da smo lani poslovili uspešno. To ne pomeni, da smo dosegli načrtovane naloge, je pa družba PLP lani dosegla najboljši poslovni rezultat, odkar obstaja, to je od leta 1991. Ustavili smo skoraj 25 milijonov SIT dobička,« je dejal direktor PLP Boris Močilnik.

Proces stalnih izboljšav »20 ključev« v letu 2005

Leto 2005 bo v podjetju HTZ Velenje, I.P., d.o.o., leto sprememb. Pričeli smo z uporabo novega informacijskega sistema, izvajamo zelo zahteven projekt prestrukturiranja podjetja, sledijo spremembe na področju inovacijske dejavnosti in nenazadnje precej sprememb bo tudi pri uvajanju procesa stalnih izboljšav.

S projektom 20 ključev smo pričeli v letu 2003, po uspešni prijavi na razpis za spodbujanje uvajanja in nadgrajevanja celovitih sistemov stalnih izboljšav pri ministrstvu za gospodarstvo.

Pred začetkom smo izvedli ocenjevanje podjetja, na katerem smo zbrali 35,32 točke oziroma povprečno oceno 1,77.

Zelo ambiciozno smo pričeli z uvajanjem treh temeljnih ključev, in sicer ključa 1, ki govori o čiščenju in organiziranju, ključa 2, ki govori o organizaciji sistema in o ciljnem vodenju in ključa 3, ki govori o aktivnostih v delovnih skupinah.

Bistvo ključa 1 kot enega izmed štirih stebrov sistema 20 ključev je, da z dosledno uporabo tehnike čiščenja in organiziranja delo olajšamo, ne povečamo pa delovnih bremen.

Ključ naj bi bistveno povečal dinamičnost in energijo delovnega mesta, tako da le-to postane prijetno in funkcionalno.

Ljudje naj bodo na svoja delovna mesta ponosni. S tem se bo povečala tudi njihova produktivnost.

Osnovni cilji uvajanja ključa 2 so uskladitev upravljanja od zgoraj navzdol in od spodaj navzgor, racionalizacija organizacijske strukture in usklajenost delovanja celotnega podjetja.

Aktivnosti majhnih delovnih skupin izkoriščajo naravno silo modrosti proizvodnih delavcev in ženejo naprej izboljšave na delovnem mestu.

Izboljšave, ki nastanejo ob aktivnostih delovnih skupin, nastanejo tam, kjer se delo dejansko izvaja.

Za uspeh tega ključa je zelo pomembna aktivna podpora vodstva in vzpodbujanje k predlo-

gom za izboljšave na delovnem mestu.

Leto 2004 je bilo za projekt dokaj neugodno, saj se je pojavljal skuppek dejavnikov in okoliščin, ki je močno vplival na proces uvajanja. Kljub vsem težavam smo pričeli z uvajanjem ključa 14, ki govori o spodbujanju zaposlenih k izboljšavam, in ključa 16, ki govori o planiranju proizvodnje.

Osnovni namen ključa 14 je narediti delovno mesto enostavnejše, bolj pregledno in vzpodbujati izboljšave. Ključ je zelo tesno povezan s ključema 1 in 3.

Poglavitna metodologija pri tem ključu je organizacija delavnic za izboljšave in pooblaščenje zaposlenih za uvajanje izboljšav.

Ključ 16 se ukvarja z načinom, kako naj organizacija zagotovi pravočasno dobavo kupcem s pomočjo učinkovitega planiranja in kontrole procesov.

V letu 2004 smo opravili ponovno ocenitev napredka enoletnega dela. Zbrali smo 39,09 točke oziroma dosegli povprečno oceno 1,95, kar nam kaže napredek za 7 odstotkov.

Ministrstvo za gospodarstvo nam je na podlagi odlično pripravljene prijave na drugo fazo uvajanja sistemov stalnih izboljšav odobrilo finančna sredstva za leti 2004 in 2005.

Zastavljene aktivnosti za letos

Zaradi prestrukturiranja podjetja in kadrovskih sprememb v zadnjem obdobju je bilo februarja na ožjem kolegiju direktorja vodstvu predstavljenih nekaj zamisli in predlogov, kako nadaljevati z delom v letu 2005.

Sprejetih je bilo nekaj predlogov, ki bodo pripomogli k vidnejšim

in boljšim rezultatom pri uvajanju procesov stalnih izboljšav.

Potrjene so bile te aktivnosti po posameznih področjih:

- na področju ključa 2 »organizacija sistema in ciljno vodenje« - sprejem enotnih ciljev podjetja HTZ, razpršitev ciljev do najnižje ravni vodenja, uveljavitev redne obravnave doseganja rezultatov na kolegiju direktorja,
- na področju ključa 3 »aktivnosti delovnih skupin« - preoblikovanje delovnih skupin na podlagi nove organiziranosti in možnosti vodenja organizacijskih vodij, usposabljanje najnižje ravni vodenja za vodenje delovnih skupin v vsaki organizacijski enoti, oblikovanje dveh vzorčnih delovnih skupin, in sicer ene v proizvodnji in ene v strokovnih službah, priprava predloga nagrajevanja rezultatov vodij in članov delovnih skupin,
- na področju ključa 1 »čiščenje in organizacija« - več animacij za uporabo 5S orodja,
- na področju ključa 14 »spodbujanje zaposlenih k izboljšavam« - podpis novega pravilnika, izdelava novih blokov z obrazci za prijavo izboljšav, usposabljanje za vse organizacijske vodje, izdelava razpisa za usmerjene izboljšave,
- na področju ključa 16 »planiranje proizvodnje« - razpršitev sistema planiranja proizvodnje na več delov podjetja.

Zavedamo se pomembnosti projekta in tega, da je pred nami veliko napornega dela, preden bomo dosegli želene rezultate.

Ampak nič zato, z voljo in s trdim delom, sem prepričan nam bo to uspelo.

Robert Krenker,
koordinatorski projekt 20 ključev

Od 16. februarja velja Kyotski protokol

Kyotski protokol so države pogodbenice, med katerimi je tudi Slovenija, sprejele na 3. zasedanju (COP 3) decembra 1997 v Kyotu na Japonskem. Od razvitih držav protokola niso ratificirali Združene države Amerike, Avstralija in Monako. Združene države Amerike in Avstralija skupaj povzročajo več kot četrtino vseh emisij TGP, vendar bi po njihovem mnenju »ratifikacija protokola preveč negativno vplivala na njihove ekonomije! Protokol prav tako ne obvezuje držav v razvoju, med katerimi so tudi Kitajska, Indija in Brazilija, čeprav te države prispevajo precejšen del emisij TGP.

Po Kyotskem protokolu naj bi države podpisnice zmanjšale emisije šestih najpomembnejših TGP (ogljikovega dioksida, metana, didušikovega oksida, halogeniranih fluorogljikov, perfluorogljikov in žveplovega heksafluorida), ki povzročajo segrevanje ozračja v Zemljini atmosferi.

Po napovedih znanstvenikov naj bi se zato povprečne temperature do konca tega stoletja dvignile za 1,4°C do 5,8°C, kar bi povzročilo spremembe vremena, letnih časov in druge klimatske spremembe. Na to nas opozarjajo že očitni zgodnji signali globalnega segrevanja: krčenje gorskih ledenikov, taljenje ledenikov na Arktiki in Antarktiki, podaljševanje vegetacijske dobe rastlin, spremembe prihoda in odhoda ptic selivk, širjenje različnih vrst mrčesa od ekvatorja proti poloma zemeljske oble...

Največ TGP nastaja ob proizvodnji električne energije, predelavi fosilnih goriv ter v cementni in jeklarski industriji. V povprečju naj bi se emisije TGP v prvem ciljnem obdobju 2008 - 2012



zmanjšale za 5,2 odstotka glede na emisije v letu 1990.

Slovenija je v času podpisa protokola spadala med države v tranziciji, zato smo si lahko izbrali bazno leto (1986), ko so emisije znašale 20,6 milijona ton ogljikovega dioksida. Tako mora naša država zmanjšati emisije TGP v obdobju 2008 - 2012 za 8 odstotkov glede na leto 1986.

Kyotski protokol predvideva za izpolnjevanje nacionalnih obveznosti zmanjševanja TGP tako imenovane »kyotske mehanizme«, ki jih sestavljajo trgovanje z emisijami in mehanizmi čistega razvoja. Med slednje sodijo tudi čiste tehnologije izrabe premoga, na področju katerih potekajo različni raziskovalni projekti (podzemno uplinjanje premoga, aktivacija lesa, nizka vsebnost pepela v premogu, izkoriščanje metana iz sloja, možnosti ujetja in skladiščenja CO₂) tudi v Šaleški dolini. Skupaj jih opravljajo Premogovnik Velenje, Termoelektrarna Šoštanj, inštitut ERICO in podjetje Karbon.

Slovenska vlada je leta 2003 sprejela operativni program zmanjšanja TGP. Iz tega programa je že uveljavila številne ukrepe, med drugim takso na emisije CO₂, spodbude za gradnjo energetske

varčnih stavb in rabo obnovljivih virov energije, trgovanje z električno energijo in zemeljskim plinom, s 1. januarjem letos pa smo vstopili tudi v evropsko shemo trgovanja z emisijami TGP.

Doseganje nacionalnih ciljev zmanjšanja emisij TGP pa ni odvisno samo od ukrepov in spodbud države. K uspešnemu zmanjšanju emisij TGP in s tem k ohranjanju našega naravnega okolja lahko prispeva vsak izmed nas. Že z majhnimi spremembami ustaljenih vsakodnevnih navad lahko preprečimo nastanek kar nekaj kilogramov ogljikovega dioksida na leto.

Zato ugašajmo luči, kadar in kjer jih ne potrebujemo, omejimo nepotrebno pregrevanje vode, izključimo pečico deset minut pred koncem peke, izkoristimo toploto kuhalne plošče, ki jo ta oddaja še nekaj minut po tem, ko jo izklopimo, kadar je mogoče se po opravih ali v službo odpravimo peš, s kolesom ali z javnim prevozom... In seveda ne pozabimo v smislu prijaznega odnosa do okolja ter učinkovite in smotrne porabe energije vzgajati naših otrok! Saj »kar se Janezek nauči, to Janez zna«, in tako bo ravnal vse življenje!

Klara Orešnik

16. februarja 2005 je preteklo 90 dni od ruske ratifikacije Kyotskega protokola in s tem je bil izpolnjen pogoj, da je ta dokument Okvirne konvencije Združenih narodov o podnebnih spremembah (UNFCCC) postal tudi dejansko veljaven. Ratificirati ga je moralo namreč zadostno število držav pogodbenic, ki skupaj v ozračje emitirajo več kot 55 odstotkov vseh emisij toplogrednih plinov (TGP).

Gasilci v letu 2004 in letos

Gasilci Prostovoljnega industrijskega gasilskega društva Premogovnik Velenje so se na svojem rednem letnem občnem zboru zbrali v soboto, 12. februarja, zvečer v Gasilskem domu Velenje.



Predvsem so pregledali svoje delo v lanskem letu in si zastavil naloge za letos. Takole je svoje poročilo podal poveljnik PIGD **Bran-ko Špeh!**

»Zaključujemo obdobje, za katerega lahko rečemo, da je bilo uspešno. Tudi v letu 2004 smo se gasilci usposabljali enkrat tedensko in tako obnavljali znanja taktičnega nastopa ob požaru ali drugih nesrečah in spretnosti pri uporabi opreme za gašenje in reševanje.

Veliko časa smo porabili za preventivno delo na objektih poslovnega sistema Premogovnik Velenje. Skupaj z gasilci Velenja smo izvedli vajo na objekt DIK 301. Imeli smo eno intervencijo, in to v lakirnici remonta 3 ob požaru, katerega vzrok je bila napaka v električni napeljavi oziroma elektro motorju. Požar so obvladali zaposleni v delavnici remonta 3. Za redne vaje smo porabili 1.052 ur, za vzdrževanje gasilskega doma in opreme 140 ur, za preventivne preglede 252 ur, za požarne straže in dežurstva 417 ur, za priprave na tekmovanja 456 ur, za alarme in intervencije 45 ur, za vaje z jamsko reševalno četo

84 ur. Skupaj smo tako opravili 2.446 ur gasilskih dejavnosti.

Udeležili smo se usposabljanja in taktične vaje v izobraževalnem centru na Igu. Izpostaviti je treba državno tekmovanje, ki je bilo v Kočevju. Tam so člani desetine B osvojili odlično 7. mesto in se s tem uspehom uvrstili v izbirno tekmovanje za olimpiado.

Drugi rezultati pa so bili naslednji! Na občinskem tekmovanju je desetina A osvojila 4. mesto in desetina B 1. mesto, na tekmovanju GERES v Zagorju ob Savi je desetina A zmagala, desetina B pa zasedla 3. mesto, na tekmovanju v Pesju je desetina A osvojila 1. mesto in na tekmovanju v Korkarjah 3. mesto.«

In kakšen je plan dela za letos? Svoje člane nameravajo usposabljati na rednih vajah in izvesti taktične vaje na objektih poslovnega sistema Premogovnik Velenje. Poskrbeli bodo za izvajanje preventivnih pregledov na vseh objektih poslovnega sistema po planu oziroma 2-krat letno. Izvajali bodo požarne straže in druge usluge za Premogovnik in njegove hčere.

Na vajah v požarnem rovu bodo

sodelovali z jamsko reševalno četo. Predvideno je tudi izobraževanje članstva, in sicer višjega gasilskega častnika, dveh tečajnikov za poveljnika gasilskega društva, dveh strojnikov in dveh nosilcev izolirnih dihalnih aparatov.

V mesecu požarne varnosti nameravajo sodelovati na skupni vaji in pri pripravah taktičnih vaj na objektih poslovnega sistema. Udeležili se bodo še usposabljanja in taktičnih vaj v izobraževalnem centru Ig in pripravili dve desetini za udeležbo na tekmovanjih. Posebno skrb namenjajo načrtovani selitvi v nove prostore gasilskega doma NOP, organizirati pa nameravajo tudi kakšno družabno srečanje in izlet članov.

Predsednik društva Samo Žolger in poveljnik Branko Špeh sta se pred koncem srečanja še zahvalila najbolj prizadevnim članom, ki so lani največ časa prebili med gasilci. Tako so priznanja dobili **Simon Hudournik** za 167 ur, **Franc Grudnik** za 150 ur, **Gregor Moškon** za 141 ur, **Miran Debelak** za 105 ur in **Karli Koželj** za 87 ur sodelovanja pri gasilskem delu.

Dragica Marinšek

Lani je ostalo brez dela 476 ljudi

Na konferenci so osvetlili najpomembnejše dogodke, razmere in probleme, ki so lani vplivali na gospodarsko sliko in položaj delavcev v Zgornji Savinjski in Šaleški dolini.

Opozorili so na posledice stečajev, prisilnih poravnjav, likvidacij in ukinjanja delovnih mest ter izpostavili probleme trajno presežnih delavcev, pravne varnosti zaposlenih in nizkih povprečnih plač.

Kot je povedal sekretar OO ZSSS Velenje **Andrej Kranjc**, je območna organizacija nudila prizadetim delavcem ustrezno pomoč pri priglasiitvi terjatev.

V Šaleški in Zgornji Savinjski dolini je v gospodarstvu in negospodarstvu zaposlenih več kot 25.000 delavcev, več kot polovica pa jih je organiziranih v okviru velenjske sindikalne organizacije.

Po njenih podatkih je lani na območju upravnih enot Mozirje in Velenje ostalo brez dela 476 ljudi, 3.032 je bilo iskalcev zaposlitve, kar je blizu republiškega povprečja, je pa zaskrbljujoče, da je med njimi več kot 30 odstotkov starih do 26 let.

Predstavniki sindikatov dejavnosti so opozorili tudi na padanje plač v primerjavi z republiškim povprečjem. Novembra lani je bila povprečna bruto plača na območju UE Velenje 272.959 SIT, kar je 7 odstotkov manj od republiškega povprečja, na območju UE Mozirje pa je bila nižja kar za 24 odstotkov (224.399 SIT), kar jih uvršča na rep v Sloveniji.

Na konferenci so predstavniki sindikatov izrazili tudi zaskrbljenost zaradi pravne varnosti zaposlenih in neupoštevanja zakona o delovnih razmerjih.

Ob tem je **mag. Dušan Semolič** poudaril pomen socialnega dialoga med delodajalci in delavci, posebej »ker se v Sloveni-

ji širi prepričanje o potrebnosti sprememb, ki izrazito favorizirajo interese kapitala. Različni finančni krogi (predvsem ameriški) želijo zmanjšati pravice delavcev, da bi – kot trdijo – dvignili konkurenčnost in povečali zaposlovanje. Želijo odpraviti pogajanja na ravni panožnih kolektivnih pogodb in ohraniti le pogajanja na ravni podjetij, s čimer pa se izrazito streže interesu kapitala.

Vsemu temu nasprotujejo tudi v Evropski uniji, ki ima svoj model socialnega dialoga in vanj se vključuje tudi Slovenija.

Leta 2003 smo sprejeli nov, moderen in fleksibilen Zakon o delovnih razmerjih. Sodelovanje med sindikati, delodajalci in državo lahko zaustavi bogatenje bogatih in siromašenje revnih,« je poudaril Semolič.

Predstavniki sindikatov so nato opozorili na konkretne težave v panogah, ki jih predstavljajo. **Branko Amon**, Sindikat kovinske in elektro industrije, ki v regijskem odboru združuje 5.000 članov, je izpostavil stečaj Elektronike, zaradi katerega je lani brez dela ostalo 324 delavcev. Opozoril je, da stečajni postopki potekajo prepočasi, in tako stečajna ekipa s svojim dolgotrajnim delom in stroški še zmanjšuje stečajno maso.

Jože Janežič, SPESS, je predstavil problematiko urejanja pravičnejše odmere dohodnine za delovne invalide, s katero se omenjeni sindikat v Premogovniku Velenje ukvarja že 10 let in je sedaj pripravil dokumentacijo za vložitev pritožbe glede ureditve tega področja v novem Zakonu o dohodnini na ustavno sodišče.

Branko Sevčnikar, Sindikat dejavnosti energetike, je poudaril pomen in dobro delo ekonomsko-socialnega odbora na področju energetike, ki rešuje vse aktualne zadeve med delodajalci in

zaposlenimi. V energetiki so precej zmanjšali število zaposlenih, vendar ne z odpuščanjem, temveč upokojevanjem in prerazporejanjem delavcev.

Socialna varnost zaposlenih je dobra, se pa, na primer v TEŠ, od koder je Sevčnikar, srečujejo z visoko povprečno starostjo zaposlenih, kar že povzroča določene težave.

Gina Petrov, Sindikat tekstilne in usnjarsko predelovalne industrije, je bila zaposlena v M-clubu in je opozorila na nezakonito odpuščanje v tem podjetju in na nasploh zelo neurejene razmere in slabe odnose med delavci in delodajalcem.

Majda Ernecl, Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva, je opozorila na težavne delovne razmere (pretežno ženska delovna sila, triizmensko delo) in nizke plače v tej dejavnosti.

Samo Mastnak, Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti, je predstavil sindikalno organiziranost v Vegradu, kjer je med okoli 1.100 zaposlenimi tudi 128 invalidov. Položaj vseh zaposlenih ni zavidanja vreden, saj so plače nizke, delovne razmere težke in le redki gradbeni delavci dopolnijo delovno dobo na gradbišču. Zato bodo pričeli postopke za pridobitev beneficirane delovne dobe za poklice v gradbeništvo.

Sekretar OO ZSSS Velenje **Andrej Kranjc** je ob koncu poudaril, da, k sreči, obstajajo tudi primeri vzpostavitve dobrega socialnega partnerstva, zlasti v podjetjih, kjer se zavedajo pomena graditve kakovostnih in strpnih odnosov. Rezultati dobrega partnerstva se nedvomno pokažejo v boljših rezultatih poslovanja.

Diana Janežič

Območna organizacija Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je 27. januarja pripravila konferenco, ki ji je poleg predstavnikov sindikatov dejavnosti na območju prisostvoval tudi predsednik ZSSS mag. Dušan Semolič.

Številne aktivnosti za dobrobit invalidov

Konec februarja so se na rednem letnem sestanku zbrali člani aktiva invalidov poslovnega sistema Premogovnik Velenje. Kot gostje so se jim pridružili Janko Lukner, direktor za kadrovsko-spolšno področje, Tomo Lipnik, predsednik sindikata, ter strokovna sodelavca Sonja Kužonič in Dušan Zapušek.



Poročilo o delu v letu 2004 je podal predsednik aktiva **Drago Novak**. Poudaril je, da je še vedno prioriteta naloga aktiva razreševanje problematike glede plačevanja dohodnine iz nadomestila invalidom. Po tem, ko so na ministrstvu za finance dobili napotek, da bo celotno zadevo razrešil novi zakon o dohodnini, a se to ni zgodilo, so ob pomoči strokovnjakov iz Pravno informativnega centra Zveze delovnih invalidov Slovenije pripravili osnutek pobude za oceno ustavnosti nekaterih členov zakona o dohodnini. Urejevanje te problematike bo njihova glavna naloga tudi letos, hkrati pa se bodo trudili za uresničevanje zakona o poklicni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov ter kvotnega sistema in po potrebi organizirali posvete s to tematiko.

Pri svojih aktivnostih bodo še naprej tesno sodelovali z vodstvom, sindikatom, SPSS in strokovnimi sodelavci v Premogovniku ter Medobčinskim društvom invalidov in Zvezo delovnih invalidov Slovenije.

Na socialnem področju je aktiv invalidov sodeloval pri nujenju svetovalne in terapevtske pomoči delavcem, zdravstveni oceni

delovnih mest, izvajanju projektov Skrb za zdravega delavca in za znižanje bolniškega staleža in v pripravljalnem postopku za invalidsko ocenjene delavce. Aktiv podpira izobraževanje invalidov, sodeluje pri pripravi programov za prekvalifikacijo invalidov v skladu z novo zakonodajo ter se zavzema za več primernih delovnih mest za invalide in investicije v posodobitev delovnih mest. Kot vsako leto so tudi lani v aktivu skrbeli za družabno in športno življenje članov. Organizirali so enodnevni izlet po Dolenjski, udeležili so se seminarjev in mednarodnega simpozija v Portorožu ter sodelovali na različnih tekmovanjih v organizaciji MDI Velenje.

Na državnem prvenstvu v tenisu je bil Tadej Čosič drugi in Vejsil

Fatič tretji. Na prvenstvu aktiva v kegljanju je zmagal Mile Matič, drugi je bil Džordže Tomič in tretji Franc Kramer.

Mirko Junačko je bil na medobčinskem tekmovanju v streljanju drugi, na državnem tekmovanju pa tretji.

Veliko članov aktiva je tekmovalo na medobčinskem tekmovanju v šahu, najboljši je bil Ševket Čelikovič. Kot vsako leto so se tudi lani udeležili mednarodnega avto rallyja in v spretnostni vožnji je Drago Novak zasedel drugo mesto. Na tekmovanju MDI Velenje v pikadu je bil prvi Vladimir Maksimovič, Vejsil Fatič pa drugi. Invalidi tudi aktivno sodelujejo v vseh športnih panogah in prireditvah, ki jih organizira športno društvo podjetja.

Diana Janežič

Število invalidov konec leta 2004

podjetje	štev. invalidov
Premogovnik Velenje	135
GOST	7
Habit	4
PLP	7
RGP	2
Telkom sistemi	2
HTZ	484
Skupaj poslovni sistem	642

85 let moškega pevskega zbora Kajuh



Skromni zapisi o delovanju Velenjskega pevskega društva, katerega tradicijo je prevzel in jo še danes neguje moški pevski zbor Kajuh, kažejo, da je društvo začelo delovati leta 1920.

Pobudo zanj sta dala Karel Potočnik in Starčič, za pomoč pri ustanavljanju zbora in pevskega društva pa prosila Frana Koruna Koželjskega, tedanjega priznanega domačega glasbenika, komponista zborovskih, klavirskih in orkestralnih del. Slednji je postal pevovodja novega zbora in ga vodil skoraj dve desetletji.

K večjemu razmahu petja sta pripomogla povojna dirigenta Janko Lukman in Rihard Beuerman ter Ludvik Glavnik, ki je bil umetniški vodja zbora skoraj poldrugo desetletje. Za njim so bili pevovodje Marjan Kozmus (1963/64), Zmago Frankovič (od 1972), Alenka Mlinšek in Janez Kolerič (od 1994). Od leta 2003 zbor vodi Andrej Fišer.

Ob pevovodjih so se, seveda, menjali tudi člani zbora, pa tudi njegovo ime, a od konca 50. let prejšnjega stoletja ima zbor današnje ime.

Pevci nastopajo na različnih prireditvah, prirejajo samostojne nastope in z gosti ter so gostje dru-

gih pevske sestavov doma in tudi v tujini. Posebej veliko sodelujejo s pevci ob naši severni meji.

»Kajuhovci« se lahko pohvalijo z mnogimi priznanji in nagradami. Leta 1969 so si pripeli Kajuhovo nagrado, prejeli so več Napotnikovih priznanj, Napotnikovih in Gallusovih značk, diplom in društvenih priznanj. Leta 1997 so prejeli Gallusovo listino.

Njihovo delovanje financirata Premogovnik Velenje in Zveza kulturnih organizacij ter sponzorji, ki se jih trudijo pridobiti za vsako prireditev posebej. Če bi imeli več sredstev, bi lahko tudi

več nastopali, predvsem na različnih tekmovanjih, in gostovali. Danes v zboru poje 20 članov, med njimi je nekaj mlajših, nekaj pa tudi takšnih z več desetletnim stažem. Med njimi je veliko upokojenih rudarjev. **Vedno so veseli novih članov in tudi ob tej visoki obletnici vabijo medse moške, ki radi pojejo.** Vaje imajo dvakrat tedensko, ob ponedeljkih in četrtek ob 19. uri v Domu kulture, kjer imajo svojo pevsko sobo. Njihov pevski repertoar je zelo pester in obsega vse zvrsti glasbe. **dj**

Moški pevski zbor Kajuh

vabi

na koncert ob 85-letnici delovanja, in sicer **v soboto, 19. marca 2005, ob 19.30** v orgelski dvorani Glasbene šole Velenje.

Kot gostje bodo nastopili pevci okteta Suha iz Suhe na avstrijskem Koroškem, na koncertu pa bodo podelili tudi priznanja nekaterim svojim članom z najdaljšim pevskim stažem ter zaslužnim podpornikom zbora.

Tudi doma bodimo zbrani pri vsakem delu

**Nezgode se pri-
petijo, ker smo
doma sprošče-
ni. Pozornost
popusti, delo
opravljamo ru-
tinsko. Veliko je
nevarnosti, ki v
lastnem domu
prežijo na nas,
če pa jih pozna-
mo, jih predvi-
dimo, se jim lah-
ko izognemo, jih
preprečimo.**

Previdno v kopalnici

Padci zaradi zdrsa v kopalni kadi ali v kabini za prhanje so med najpogostejšimi nezgodami v kopalnici. Morda je tudi talna površina v naši kopalnici iz materiala, ki drsi. Padce najbolj učinkovito preprečimo, če na tla položimo obloge z gumijasto podlago, ki preprečuje drsenje.

Varnost bo večja, če bomo na steno nad kopalno kadjo in v kabini za tuširanje pritrčili ročaje za oporo pri vstopanju in izstopanju, v pomoč pa nam bodo tudi med kopanjem. Varnost med prhanjem nam zagotavlja tudi preklopni sedež, ki ga lahko pritrdimo na steno. Uporaba tekoče tople vode je tudi lahko nevarna. Opeklinam zaradi previsoke temperature vode se najlažje izognemo, če navadno pipo zamenjamo s termostatsko. Voda, ki priteče iz take pipe, ne preseže temperature, ki smo jo nastavili na temperaturni lestvici. Možnost utopitve pri kopanju v kadi je večja, kot si predstavljamo. Ogroženi so predvsem starejši, pri katerih zadošča že nenadna slabost, in otroci. Za otroke je lahko usodnih že nekaj centimetrov vode, zato jih med kopanjem nikoli ne puščajmo brez nadzora!

Varno z elektriko

V kopalnici smemo uporabljati samo tiste električne naprave, ki so dodatno zaščitene pred vodo, sicer je njihova uporaba življenjsko nevarna! Ne sušimo si las s sušilnikom, dokler smo v kopalni kadi. Tudi električni brivnik uporabljajmo takrat, ko nismo več v neposrednem stiku z vodo!

Vsa električna napeljava v stanovanju naj bo podomet-



na. Žice, ki so speljane po zidu, so preveč izpostavljene poškodbam, dotik žice pod napestjo pa je lahko celo usoden. Uporabljajmo le varno pritrjene in nepoškodovane vtičnice in - če je le mogoče - ne uporabljajmo podaljškov, predvsem pa kombinacij podaljškov, kar je pri nas kar precej razširjena praksa, da ne bomo preobremenili napeljave. Vse poškodovane kable, vtiče, vtičnice in podaljške takoj zamenjajmo! Dostop do nezaščitene delov žic je življenjsko nevaren! Popravila električne napeljave in električnih aparatov zaupajmo strokovnjakom! Z nepravilnim ravnanjem lahko povzročimo kratek stik in ogrozimo naše življenje. Ne tvegajmo, saj je kazen za napako prehuda! Zavarujmo električne vtičnice pred otroki!

Plinske naprave

Posebno previdni moramo biti, če je stanovanje ogrevano s plinom ali pa plin uporabljamo za kuhanje. Naprave je treba redno servisirati, da bi preprečili možnost za nevarno uhajanje plina,

pri uporabi pa se moramo ravnati po navodilih za upravljanje. Zaradi napak pri upravljanju ali naše nerodnosti lahko pride do nenadzorovanega uhajanja plina, kar pomeni nevarnost zastrupitve, lahko pa povzroči celo eksplozijo. Bodimo pozorni na vonj po plinu! Za večjo varnost lahko vgradimo javljalnike plina.

Klasična kurišča

Kurjenje z drvni zahteva redno vzdrževanje dimnih naprav, sicer obstaja nevarnost, da bi strupeni dimni plini uhajali v prostor. V takem prostoru lahko zaradi pomanjkanja kisika postanemo omotični in se lahko celo zadušimo, če pravočasno ne pridemo do svežega zraka. Vgradimo naprave za zaznavanje ogljikovega monoksida!

Da ne bi zagorelo!

Požari v stanovanju so najpogostejši v božičnem času. Ogenj lahko zanetijo svečke na božičnem drevesu, pa tudi električne lučke slabe kakovosti. Nesrečo lah-

ko preprečimo, če se zavedamo nevarnosti, zato nikoli ne puščajmo razsvetljene smrečice brez nadzora. Tudi sveče, ki jih prižigamo za prijetnejše vzdušje, lahko povzročijo požar. Dovolj je že močnejši prepih ali nestabilnost svečnika in sveča pade. Plamen v trenutku zajame tekstil in pohištvo. Običajno so vzroki za požar nepazljivost, slab nadzor in naše napačno ravnanje. Lahko pa požar nastane tudi zaradi slabe varnosti izdelkov.

Požar lahko povzroči cigaretni ogorek, ki pade na gorljivo površino, tako lahko, na primer, v fotelju ali v postelji zaspimo s cigareto v roki, lahko zagori tekstil, ki ga sušimo preblizu vira toplote ali na prevroči peči, zavesa, ki se ob grelnem telesu pregreje ali pa jo prepah zaneso preblizu odprtega ognja, senčnik na svetilki, v kateri je premočna žarnica, krpa, ki jo vržemo prek svetilke v spalnici, da svetloba ne bi motila spečega, električna blazina, če se pokvari avtomat za časovno prekinitev gretja. Skušajmo se izogniti takim situacijam! Ogenj se hitro razplamti in ga je težko pogasiti. Če ga pravočasno opazimo, ga najlaže zaustavimo tako, da vržemo nanj odejo. S tem preprečimo dostop kisika in ogenj zadušimo. Če nam to ne uspe, takoj pokličimo gasilce. Otroci se zelo radi igrajo z vžigalicami in vžigalniki in tako po nesreči zanetijo ogenj. Zato nadzorujmo njihovo igro in poskrbimo, da so vžigalice in vžigalniki varno spravljene zunaj dosega otroških rok.

Nevarne kemikalije in zdravila

Čistila, detergenti, barve, laki in druge snovi, ki jih uporabljamo pri gospodinjskih opravilih in vzdrževanju stanovanja, lahko vsebujejo tudi agresivne kemikalije, ki ogrožajo zdravje ljudi. Na etiketah izdelkov, ki vsebujejo močnejše kemikalije, so opozorila o nevarnih lastnostih teh snovi in obvestila, kako je treba ravnati

z njimi ter ukrepi za zmanjšanje tveganja. Pomembno je, da pri uporabi teh izdelkov natančno upoštevamo navodila proizvajalcev, da ne prekoračimo svetovane koncentracije in da se pri delu primerno zaščitimo. Izogibajmo se daljšemu stiku s temi sredstvi in poskrbimo, da jih ne bi kdo pomotoma zaužil! Preprečimo možnost zastrupitve. Nikoli ne pretakajmo sredstev v nadomestno embalažo, zlasti ne v steklenice od pijač ali v posode za živila. Zamenjava je lahko usodna! Za večjo varnost imajo nekateri izdelki poleg obveznih, dobro vidnih znakov oranžne barve, tudi varnostne zamaške, ki preprečujejo enostavno odpiranje in s tem onemogočijo otrokom dostop do vsebine. Kljub temu pa moramo vse omenjene izdelke varno shranjevati, najbolje v zaklenjenih omarah ali v prostorih, ki so otrokom nedostopni. V vsakem gospodinjstvu je manjša zaloga zdravil. Za vsak primer! Snovi v zdravilih so natančno odmerjene, če pa dovoljeno mero prekoračimo, se lahko zdravilo zelo hitro spremeni v hud strup. Zato sme z njimi razpolagati le odrasla oseba. Poskrbimo, da bodo zdravila daleč od otroških oči in rok! Vedno naj bodo varno shranjena v posebni, zaklenjeni škatli ali v omarici!

Mala hišna popravila

Ni malo tistih, ki jih veseli popraviljanje in vzdrževanje stanovanja, opreme in naprav. Če se čutimo dovolj spretne, se sami lotimo najrazličnejših, tudi zahtevnejših popravil, ki zahtevajo uporabo primernega orodja, ročnega in električnega. Brez pravega orodja je delo slabo opravljeno, možnosti za nesrečo pa je še več. Ko se dela lotijo profesionalci, uporabljajo ustrezno zaščito: delovno obleko, predpasnik, očala, masko za nos, naušnike, čelado, čevlje. Zaščitne pripomočke moramo uporabljati tudi pri delu doma, da se izognemo nezgodam. Delo po-



OČKA, VRNI SE ZDRAV DOMOV!

meni sprostitev, saj gre za hobi, kar pomeni, da smo manj pazljivi in nezgode so pogostejše. Do nezgod pa prihaja tudi zaradi slabe kakovosti strojev, s katerimi delamo. Ko se odločamo za nakup stroja, se redko odločimo za bolj profesionalno izvedbo, ki je dražja. S cenejšimi izdelki pa je enako kot z gospodinjskimi stroji: pri manj znanih znamkah in izdelkih iz azijskih držav je verjetnost, da ne ustrezajo varnostnim zahtevam, večja. To v praksi pomeni, da se povečuje tudi verjetnost, da bo prišlo do nezgode.

Kako zmanjšati možnosti za nezgodo?

Ne hitimo! Za vsako opravilo si vzemimo dovolj časa!

K delu pristopimo zbrano, nadzirajmo svoje gibe!

Ne delajmo, če smo utrujeni ali bolni!

Pri montaži in uporabi gospodinjskih aparatov dosledno upoštevajmo navodila proizvajalcev.

Pri delu z vročimi predmeti in površinami v kuhinji uporabljajmo rokavice za zaščito pred toploto!

Pri vsaki uporabi ognja, plina in elektrike moramo biti še posebej pozorni.

Zaščitimo tla in površine v kopalnici z oblogami, ki preprečujejo drsenje!

Poskrbimo za red in dobro osvetlitev prostorov!

Pri domačih popravilih, delu s stroji za hobi in prosti čas uporabljajmo delovne rokavice ter varovala za oči in dihala, če pri delu nastaja prah ali če obstaja nevarnost letečih delcev.

Če je delo hrupno, uporabimo naušnike.

Pri delu uporabljajmo primerna oblačila in obuvala.

Pri delu na višini (streha, dimniki, obiranje sadja) uporabljajmo čelado.

Zbrala Dragica Marinšek

Človek in mraz

Skozi tisočletja je človek bil stril um, nizal izume za izumom, si lajšal življenje, ob tem pa spreminjal tudi svoje telo. Čedalje manj je podoben svojemu predniku in čedalje bolj je ranljiv in nesposoben preživeti v naravi, odet le v svojo kožo. Nič več nima goste dlake, ki ga je ščitila pred mrazom in vetrom. Zaradi življenja za varnimi zidovi ob različnih sistemih ogrevanja, je izgubil sposobnost prilagajanja na velike temperaturne razlike.

Svet okoli sebe spoznavamo s čutili. Takoj pod površino kože ležijo čutnice za mraz. Brbončice za mraz obdajajo posebni živci, ki prevajajo vznurjenja v možgansko. Čutila za mraz niso enakomerno razporejena. Največ jih je na koži okoli pasu, na prsih, zunanem delu komolca in vekah, najmanj pa na podplatih. Hud mraz občutimo kot bolečino. Čutili za mraz in toploto skupaj uravnavata telesno temperaturo.

Prevroče, premrzlo

Človek je toplokrvno bitje. Naše telo se obnaša kot jedro, ki ima stalno temperaturo med 36,5 - 37,20C, in obod, kjer pa temperatura niha. Za zdravje in prijetno počutje je še kako pomembna dobra regulacija telesne toplote. Stalno temperaturo vzdržujemo s kroženjem krvi po telesu.

Ovisna je od okolice in trenutne regulacije, od proizvodnje in oddajanja toplote. Pridobivanje in izgubljanje toplote mora biti uravnoteženo, saj se bomo sicer pregreli ali podhladili.

Pridobivanje toplote je odvisno od presnove, mišične aktivnosti in hormonov. Izgubljanje toplote pa je na drugi strani pogojeno z izžarevanjem, prevajanjem, prenašanjem in izhlapevanjem. Kadar je okoli nas mraz, mora telo oddajati čim manj toplote, hkrati pa jo mora več in hitreje proizvajati.

Krvne žile v koži se zožijo. Iz notranjosti telesa prihaja tako manj tople krvi, izgubljanje toplote na površini pa je manjše. V mrazu potrebuje človek izdatnejšo, kalorično bogatejšo hrano.

Ob vsakem krčenju mišic se proizvaja toplota, zato se ob hudem mrazu tresemo in šklepetamo z zobmi.

Telesna temperatura pade, kadar je koža izpostavljena mrazu in začne telo izgubljati toploto, ka-

dar je oviran krvni obtok ali pa je oskrba telesa s hrano in kisikom nezadostna. Nevarnost poškodb zaradi mraza je tako večja, kadar je človek slabo hranjen ali se zadržuje na višinah, kjer je manj kisika.

Ker se temperatura ozračja stalno spreminja, se mora tudi telo stalno prilagajati tem spremembam. Čim lažje in hitreje se telo prilagaja zunanjim spremembam, tem sposobnejše je za življenje. Tak človek je utrjen in odporen zoper bolezni, ki jih sicer sproži prehlad.

Koža je pravzaprav naše obzidje, ki nam daje podobo, hkrati pa nas varuje pred nevarnostmi iz zunanjega sveta. Kjer se zavaha v notranjost človeka, se spremeni v sluznice, te pa imajo povsem enako obrambno funkcijo, le po zgradbi in podobi so drugačne. Zato moramo naše površine ustrezno varovati.

Skrbeti moramo, da so cele in brez razpok, da jih ne izpostavljam preveliki vročini ali mrazu, da jih po nepotrebem ne poškodujemo in tako dovolimo vdor mikrobom.

Lahko pa z rednim treningom tudi kožo navadimo, da se krvne žile v njej po potrebi dovolj hitro razširijo, kadar pridemo iz mrzlega prostora v vročega ali pa stisnejo, kadar pridemo v mrzel prostor. Preveč ohlajena kri v krvnih žilah kože teče v notranjost in tam ohladi notranje organe. Ohlajeni organi nimajo več toliko obrambne sile proti mikrobom, ki so morebiti v njih. Mikrobi se začno hitro množiti in lahko povzročijo bolezen.

Ko mraz pride v nas...

Osnovna pot vdihavanja zraka je skozi nos. V nosni votlini, ki je precej velika in pokrita z migetalčno sluznico, polno krvnih žilic, se zrak nekoliko ogreje in

ovlaži. Zaradi mrzlega in vlažnega zraka, ki teče skozi nos do pljuč, se krvne žilice v sluznici refleksno stisnejo. Mikrobi, ki so tedaj na njej, se lažje in hitreje razvijajo. Ohladitev tako omogoči razvoj bolezni. Močna ohladitev drugega dela telesa povzroči pritekanje ohlajene krvi tudi v sluznico dihalne poti.

Nahod lahko tako dobimo tudi, če nas zebe v noge.

Mraz zmanjšuje reakcijski čas in slabša razpoloženje. V skrajnih oblikah povzroča podhladitev, zmrzline in ozebljine.

Kadar se temperatura zniža pod 35°C, govorimo o podhladitvi. Najpogosteje prizadene dojenčke in starejše ljudi, ki živijo sami in več ur na dan presedijo v slabo ogrevanih prostorih. Ob tem postanejo zaspani in nemočni. Ker podhladitve ne čutijo, jih veliko umre, še preden dobijo ustrezno pomoč.

Podhladitev nastopi, ko telo izgublja toploto hitreje, kot je lahko nadomesti z izgorevanjem hranil. Za izgubljanje toplote je lahko kriv veter ali mrzel zrak, lahko mrzlo sedišče ali pa morda premočena obleka, ki hitreje odvaja toploto v okolico. Veliko toplote izgubljam preko izpostavljene kože z izhlapevanjem. Podhladimo se lahko tudi s plavanjem v hladni vodi.

Podhladitev je pogosto postopna in neopazna. Gibi postanejo okorni in počasni. Zanimanje za okolico se zmanjša, razmišljanje postane zamegljeno, presoja okvarjena, pogosto se pojavijo še halucinacije. Podhlajena oseba lahko odtava proč, leže k počitku in med spanjem umre.

V blagih primerih prizadetemu pomaga le toplo in suho oblečilo, topel napitek, ali pa se ob drugi osebi ogreje v spalni vreči. V primeru nezavesti je potrebna takojšnja zdravniška pomoč. Ob

čakanju na reševalce bomo bolnika zavili v toplo odejo, prenesli v topel prostor in z njim ravnali zelo previdno.

Mraz lahko povzroči hude poškodbe

Zmrzlina je poškodba zaradi mraza, ko so deli kože ohlajeni, vendar ne trajno okvarjeni. Prizadeti deli postanejo beli in trdi, nato pa boleče otečejo. Koža se kasneje olušči. Lica, nos in ušesa so včasih še dalj časa, lahko tudi leta, občutljiva na mraz.

Za zdravljenje zadošča, če prizadete dele le nekaj minut ogrevamo.

Pri ozeblinah je prisotna trajna poškodba enega ali več delov telesa. Pogosteje se pojavijo pri ljudeh z motenim pretokom zaradi ateroskleroze, napadov krčev arterij, kajenja, nekaterih nevroloških obolenj ali jemanja zdravil.

Vzrok je lahko tudi v pretesnem obuvalu ali neustreznih rokavicah. Najpogosteje se pojavi na dlaneh in stopalih. Okvare nastanejo zaradi kombinacije zmanjšane pretoka krvi in nastanka ledenih kristalov v tkivih. Prizadeta koža pordí, oteče in močno boli. Pojav črne kože je posledica odmrta tkiva.

Pomaga topla odeja ter postopno ogrevanje v vodi (38 - 40°C). Ponesrečenca ne bomo ogrevali ob ognju. Prizadetih delov ne smemo drgniti. Previdno jih bomo umili, osušili, obvezali s sterilnim povojem in tako preprečili okužbo. Ob kasnejšem zdravljenju bo bolnik morda potreboval antibiotik, ob hudi ozeblinah pa bo morda potrebna celo amputacija prizadetega dela telesa.

Mraz je najnevarnejši v kombinaciji z vetrom, ki občutek mraza izredno poveča. Pri vetru, ki piha s hitrostjo 50 km/h, čutimo 0°C kot minus 18°C. Pri nižjih temperaturah se razlika še povečuje. Če so koža, prsti na rokah in nogah, ušesa in nos dobro zavaro-
vani, so okvare zaradi mraza tudi pri nizkih temperaturah redke. Zavedati se moramo nevarnosti



in se nanje ustrezno pripraviti. Telo bomo zavarovali z več plastmi obleke. Ker največ toplote izgublamo skozi glavo, bomo uporabili ustrezno pokrivalo. Pazili bomo tudi na pitje zadostne količine tekočine.

Bolezni zaradi mraza

Pernio je izraz za boleč, pekoč ali mrazeč občutek v delih telesa, ki so bili predhodno ozebli. Pogosto traja več let, zdravljenje pa je slabo uspešno.

Nekajdnevno nošenje vlažnih nogavic in škornjev je razlog za pojav rovovskega stopala. Noga je bleđa, hladna in slabo prekrvljena. Pogosto lahko pride do okužbe. Prizadeto stopalo osušimo in previdno ogrejemo.

Pri nekaterih ljudeh se javlja preobčutljivost na mraz. Posamezni deli telesa boleče otečejo.

Opisana je tudi posebna Raynaudova bolezen, ko ob spodbujanju simpatičnega živčevja pride do spazmov (krčev) arterij in posledično slabega pretoka skozi prizadeti del telesa, ki ga prehranjuje prizadeta arterija. Koža prstov rok ali nog nenadoma pobledi ali pa postane lisasto rdečkasta ali modra.

Pri nekaterih bolnikih se ob tem lahko pojavi tudi migrenski glavobol, kar je odraz krča mož-

ganskih arterij. Včasih pa se krč pojavi na srčnih - koronarnih arterijah. Takrat bolnik toži za stenokardijami. Dolgotrajen krč z močno zmanjšanim pretokom krvi lahko vodi tudi v srčni infarkt.

Pri zdravljenju uporabljamo zdravila za širjenje žil. Najbolje pa je, da bolnik morebitni napad prepreči. Zato ne bo užival hladnih pijač ali jedi. Izogibal se bo umivanju s hladno vodo, ob neprijetnem vremenu z nizkimi temperaturami in vlago pa bo raje ostal doma na toplem.

Telo in kožo "privadimo", da se hitro prilagaja temperaturnim spremembam, če se redno umivamo z mrzlo vodo, če smo redno telesno aktivni, se veliko gibljemo na zraku čimbolj lahko oblečeni, če plavamo in se sončimo. Utrjevati se moramo zlagoma, začnemo pa že sredi poletja. Če le moremo, spimo še pozno jeseni pri odprtem oknu in ne oblečemo tople obleke že ob prvem hladnem dnevu.

Tudi pri utrjevanju velja, da vsako pretiravanje, tako pri kopanju v premrzli vodi kot pretirano sončenje, lahko močno škoduje. Tudi tukaj moramo biti strpni in zmerni, predvsem pa dosledni in vztrajni.

**prim. Janez Poles,
dr. med.-internist**

Golte so nudile obilo užitkov!

7. februar, prosti ponedeljek pred dnevom kulture so mnogi izrabili za smučanje. Čudovit sončen dan je veliko naših sodelavk in sodelavcev preživelo na Golteh, kjer je potekalo zaključno tekmovanje v veleslalomu.

Gneča je bila precejšnja, vendar samo pred trisedežnico Medvedjak, medtem ko so se številni smučarji razporedili po lepo urejenih smučiščih.

Kot je povedal direktor Golt **Ernest Kovač**, so tisti podaljšan konec tedna zabeležili zelo dober obisk. »V januarju, po novoletnih praznikih, je bil obisk malo slabši, v dneh »kulturnega in pustnega« praznika smo pa imeli na planini 1.500 ljudi na dan, kar je lepa številka.«

Med številnimi smučarji - tudi Gorenje je imelo sindikalno tekmo, v hotelu so bivali madžarski šolarji - smo srečali tudi zdravnika, **dr. Pavleta Grošlja**, ki si je sicer privoščil smuko, pa vendar je bil na Golteh nekoliko tudi v službeni vlogi. »Danes nisem tukaj službeno, vendar sem se z vodilnimi dogovoril, da me lahko pokličejo, če bi se kaj zgodilo.

Dežurni zdravnik je sicer vedno na smučišču prek vikenda, ob počitnicah in tudi jaz sem že bil dežurni. Ni veliko nezgod, pa še te niso prehude. Gre za udarce, padce, zlomi so redki.

Proge so zelo dobro pripravljene, gladke, padcev ni veliko, upam pa, da je dobra varnost tudi zato, ker smučarji ne divjajo preveč in pazijo nase in na druge,« je povedal dr. Grošelj.

Najhitrejši so bili!

Naši smučarji in smučarke so vsi prismsučali v cilj brez večjih nezgod. Veleslalomsko tekmo je potekala na smučišču Blatnik, 18 tekmovalk in 66 tekmovalcev pa je bilo razvrščenih v starostne kategorije. Vsi so se pogumno spopadli s progo, nekateri so jo prevozili povsem pravilno in hitro, drugim pa so strmina in vratca povzročala težave. A pomembno je bilo sodelovati, se razgibati na svežem zraku in preživeti dan v dobri družbi.



Kdo so torej bili najhitrejši?

Pri ženskah v skupini nad 40 let je zmagala **Jožica Peterlin**, Strokovne službe (50,78), druga je bila Štefka Lesjak, Strokovne službe (51,60), tretja pa Milena Krofl, PLP (52,52).

V skupini od 30 do 40 let je bila najboljša **Irena Lukaček**, Strokovne službe (57,65), drugo mesto je osvojila Darja Rehar, HTZ (59,49) in tretje Sandra Korez, HTZ (1:08,43).

Pri ženskah do 30 let je zmagala **Nina Druks**, HTZ (45,56), druga je bila Anita Rednjak, Strokovne službe (49,73), tretja najboljša pa Natalija Lah, Strokovne službe (51,15).

Absolutna zmagovalka je bila **Nina Druks**, za njo pa so se do petega mesta razvrstile Anita Rednjak, Jožica Peterlin, Natalija Lah in Štefka Lesjak.

Pri moških je v skupini nad 50 let zmagal **Drago Tamše**, HTZ (42,01), drugi je bil Marjan Horvat, Transport (44,12) in tretji Vasilij Kokolj, HTZ (49,11).

V skupini od 40 do 50 let je prvo mesto osvojil **Drago Rošer**, Klairsirnica (37,67), drugi je bil Matjaž Smonkar, Priprave (38,04), tretji pa Jani Gorjanc, Proizvodnja (38,68).

Med moškimi od 30 do 40 let je bil najboljši **Uroš Bogataj**, HTZ (37,46), drugo mesto je osvo-



jil Franjo Mazaj, Strokovne službe (37,65) in tretje Boštjan Polesnik, Zračenje (37,89).

Pri smučarjih do 30 let je zmagal **Matej Pačnik**, Proizvodnja (38-

Mazaj, Drago Rošer, Boštjan Polesnik in Robi Doler.

Še ekipne uvrstitve! Pri moških so med desetimi ekipami zmagali smučarji iz **Proizvodnje**, za

valna **Strokovne službe** in drugouvrščena HTZ.

Tokrat za oceno smučarskega dne na Golteh nismo povprašali najboljših, ampak tiste, ki so tekmovali, pa tudi uživali. V imenu ekipe Transporta (na fotografiji levo) je govoril **Samo Korelc**: »Zagotovo bi dosegli boljšo ekipno uvrstitev, če bi imeli tekmovalce v vseh kategorijah.

Pa vendar, proga je bila odlično pripravljena, snega dovolj, nihče se ni poškodoval. Družba je bila dobra, zato smo bili vsi zadovoljni.

Imam sezonsko smučarsko karto za Golte in sem s smuko zadovoljen. Včasih nagaja vreme – zdaj, ko je sneg, ga je, na primer, na nekaterih mestih zelo spihalo, prav gotovo pa je pozitivno, da imajo naprave za umetno zasneževanje.

Pozna se, da se vsi trudijo, in jaz rad pridem na Golte.«

Pridite tudi vi!

Diana Janežič



,28), drugi je bil Darko Postrpinjek, HTZ (38,67) in tretji Jože Pristušek, Priprave (38,79).

Absolutni zmagovalec pri moških je bil **Uroš Bogataj**, do petega mesta pa so se razvrstili Franjo

njimi pa so bile ekipe Priprav, HTZ, Klasirnice, Elektrostrojne dejavnosti, Zračenja, Izobraževanja, Strokovnih služb, Transpora in OUTN.

Ženski ekipi sta bili dve, zmagov-

ROLBAN NA ROGLI Z NOČNIM KOPANJEM V TERMAH ZREČE

PETEK, 25. 3. 2005 - ODHOD IZPRED RDEČE DVORANE OB 15.30

PROGRAM:

- OBISK ADRENALINSKEGA ZIMSKO-LETNEGA SANKALIŠČA (spust s sanmi)
- NA ROGLI - NA PESKU (malica-pohorski lonec)
- V TERMAH NOČNO KOPANJE IN SAVNANJE (program v savni: vrtinčenje zraka z dodajanjem eteričnih olj, piling telesa z medom in soljo ter ponudba osvežilnih jogurtovih strjenk s sadjem in biskvitom)

Cena izleta je 3.500 SIT na osebo in vključuje organizacijo, prevoz, sankanje, malico, nočno kopanje in savnanje. Prijave sprejemamo pri športnem društvu do 22. marca.

ZA LJUBITELJE LOKOSTRELSTVA

ŠPORTNO DRUŠTVO ORGANIZIRA

TEKMOVANJE ZA PREHODNI POKAL V TELOVADNICI OŠ PESJE

Tekmovanje je namenjeno tako začetnikom kot tudi tistim, ki to športno veščino že obvladajo.

Tekmovanje bodo organizirali taborniki, ki bodo tudi pokazali osnove lokostrelstva.

PREHODNI POKAL IZ LETA 2004 JE V ROKAH ALEŠA STROPNIKA.

PRIJAVE IN INFORMACIJE V PROSTORIH ŠPORTNEGA DRUŠTVA

ali po telefonu 5 863 043 ali interno 1820 do 25. marca.

PRIJAVNINA 500 SIT.

Mali nogomet – liga veteranov

Športno društvo je v januarju in februarju izvedlo tekmovanje v malem nogometu v ligi veteranov. Lestvica:

	Ekipa	Število tekem	Zmage	Neodločeni izidi	Porazi	Gol razlika	Število točk
1.	SS	9	8	0	1	33:6	24
2.	Transport	9	7	2	0	28:6	23
3.	ESD	9	5	2	2	29:15	17
4.	Priprave	9	5	0	4	19:9	15
5.	Proizvodnja	9	4	1	4	25:25	13
6.	Klasirnica	9	4	1	4	19:26	13
7.	HTZ	9	3	2	4	17:22	11
8.	Zračenje	9	3	1	5	17:28	10
9.	OUTN	9	1	1	7	9:25	4
10.	Izobraževanje	9	0	0	9	6:40	0

10-urni začetni in nadaljevalni tečaj plavanja

V bazenu Velenje športno društvo od 14. 3. do 25. 3. organizira **TEČAJ PLAVANJA**.

Tečaj bo potekal od 19. ure do 20. ure. Cena za šoloobvezne otroke je 2000 SIT, za odrasle 3000 SIT.

Število mest je omejeno.

Prijavite se lahko na sedežu športnega društva do 12. marca.

Zimski teniški turnir



Takole je 5. februarja predsednik športnega društva Ludvik Golob s pomočjo dobrega organizatorja teniških turnirjev Danija Martinška v Beli dvorani podelil medalje in diplome najboljšim igralcem tenisa na 2. zimskem teniškem turnirju v mešanih dvojicah.

Prijavljenih je bilo 33 tekmovalcev in tekmovalk, skozi vse boje pa so se do finalnega dvoboja prebili Jože Podpečan, Muharem Halilović, Srečko Ledinek in Jani Gorjanc. Prva dva sta bila boljša in sta zmagala, druga dva sta osvojila drugo mesto, tretje do četrto mesto pa sta zasedla para Evgen Roškar in Marjan Velušek ter Milan Goltnik in Zvone Koželnik.

13. ZIMSKI TENIŠKI TURNIR

ŽREBANIH DVOJIC ZA ŽENSKE IN MOŠKE

(za vse zaposlene v poslovnem sistemu)

KJE?	TRC Jezero – BELA DVORANA
KAJ?	TURNIR ŽREBANIH DVOJIC
KDAJ?	V SOBOTO, 19. MARCA, OB 14. URI
KDO S KOM?	ODLOČALO BO ŽREBANJE
POZOR!	TEKMOVANJE NA LASTNO ODGOVORNOST

PRIJAVE IN INFORMACIJE: osebno pri športnem društvu ali 15 minut pred začetkom tekmovanja in po telefonu 5863-043 ali int. 1820

TEČAJ V STRELJANJU

MESEC:	MAREC
DAN:	VSAK ČETRTEK
URA:	OD 17.00 DO 18.00
KRAJ:	SD MROŽ (bivši SLO)

Prijave sprejemamo pri športnem društvu.

Skok čez kožo

Tradicija, gala ples, srečanje, ki na prijateljski način zbližuje študente, profesorje in vse, ki so študij na Naravoslovno-tehniški fakulteti že končali - vse to je skok čez kožo.

Je pa tudi prireditev z najdaljšo tradicijo na Univerzi v Ljubljani. Redno poteka vsaki dve leti od leta 1923, izjema je bil le čas med svetovnima vojnama. Vsak skok čez kožo je še posebno doživetje za študente zaključnih letnikov in absolvente z Oddelka za geotehnologijo in rudarstvo, Oddelka za geologijo in Oddelka za materiale in metalurgijo, saj jih simbolični skok čez kožo še bolj približa zaključku študija.

Ker je tradicija tisto, kar povezuje generacije in zagotavlja nepretrgano vez med preteklostjo in pri-



Udeleženci 1. "Skoka čez kožo" v študijskem letu 1923/24

hodnostjo, se bo **19. marca 2005 v Grand hotelu Union, s pričetkom ob 18.30, zgodil že 39. Skok čez kožo.**

Vse nadaljnje informacije dobite v recepciji Naravoslovnotehniške fakultete.

Vljudno vabljeni.

Posneli video spot, zabavali Tabor



Harmonikarji orkestra Barbara so zelo dejavni. Pridružil se jim je sedem novih članov, ki vadijo v posebni skupini in skušajo s skladbami dohiteti že uveljavljene člane orkestra.

V decembru so sodelovali pri občinskih prazničnih prireditvah, januarja na evropskem prvenstvu v namiznem tenisu v Rdeči dvorani, februarja so v dvorani Tabor v Mariboru zabavali občinstvo na Paradi humorja (na fotografiji levo zgoraj s Fredijem Milerjem).

V studiu VTV so posneli tudi video spot, ki je nastal v vili Široko in njeni okolici. Ob tem je nastala tudi zgornja desna fotografija.

Djerba - otok sanjačev in uživačev

Pravijo, da so po tunizijski Djerbi razsajali že vsi - Feničani, Kartażani, Rimljani, Vandali, Bizantinci, Arabci, Italijani, Francozi, Španci, celo pirati. Zadnji, ki so vdri na ta polnoma ravninski otok, so bili turisti. In ti ga od marca do decembra oblegajo še dandanes.

Ko letalo pristane na puščavskih tleh, tik ob morju, te malce stisne pri srcu, saj zagledaš pravzaprav en velik nič. Samo pesek in morje. Notranjost malce popestrijo palme in grmovje, pa tudi kakšna kamela ali starček na vozu, ki ga vleče osel. Kar resnično pritegne na tem otoku, je neverjetna prijaznost domačinov. To ugotoviš takoj, ko se namestiš v hotelu, ter v naslednjih dneh skoraj na vsakem koraku.

Otok lahko raziščete s kolesom, saj je dolg samo 25 km, širok pa 22 km. S celinsko Tunizijo je povezan s 7 km dolgim nasipom. Najvišji vrh ne presega 52 m (Gullaala področje).

Djerbo obiščite, če si želite mirne počitnice oziroma okusno prehrano. Hrana je evropska, tako da je primerna za naš okus in želodec. Poizkusite specialitete iz morja, brik (ocvrto polnjeno testo z zelenjavo) ter povsod prisotni kuskus (mešanica pšeničnega zdroba z zelenjavo, mesom ali ribami in začimbami). Nevljudno je zavrniti skodelico metinega čaja, ki vam ga bodo ponudili na bazarju. Nakupovanje na tržnicah je prava pustolovščina, saj boste morali barantati. Če tega ne marate, se raje podajte v trgovine s fiksnimi cenami. Primeren čas za obisk tržnice je jutranji, ko je največja izbira. Značilni so nakupi usnjenih, lončenih in pletenih izdelkov, olivnega olja, parfumov ter začimb.

Zamuditi ne smete naslednjih ogledov:

HOUMT SOUK - glavno mesto otoka, s številnimi bazarji in tradicionalnimi trgovinami v središču mesta. Ne zamudite glavne atrakcije: sejmarski dan (ponedeljek in četrtek).

MIDOUN - drugo največje mesto



na otoku. Kljub hitremu razvoju v zadnjih nekaj letih v njem še vedno lahko najdete ostanke tradicionalnega utripa, še posebej na petkovi tržnici, ki je posebno doživetje. Med drugim je v mestu moč najti veliko trgovinic, lokalov in butikov.

KROKODILJA FARMA - sodobno urejen tematski park, kjer lahko vidite kar 400 krokodilov iz Madagaskarja. Doživeli boste lahko izdelovanje predmetov iz keramike, črpanje vode s pomočjo kamele, hišo na otoku, stiskalnice oliv idr.

Na otoku prevladuje mediteranska klima, kar pomeni vroča poletja in mrzle zime. Čez celo leto pada malo dežja, in sicer le 20 cm.

Dobro je vedeti:

Potni dokumenti: potni list, veljaven vsaj še 3 mesece.

Denar: tunizijski dinar (1 TND = cca 155 SIT). Vnos domače valute ni dovoljen in tudi ob zapuščanju dežele ne smete imeti s sabo njihove valute.

Jezik: arabščina in francoščina, v

turističnih krajih tudi nemščina, italijanščina in angleščina.

Čas: Slovenija 12.00, Tunizija 11.00.

Zdravstvene storitve: zdravstvene storitve se plačajo, zato ne pozabite vzeti računa. Ob predložitvi računa Zavod za zdravstveno zavarovanje vsem zavarovancem povrne stroške. Priporočamo zavarovanje Coris z mednarodno asistenco.

Na Djerbo lahko poletite ob ponedeljkih z Brnika ter ob četrtek zvečer z Brnika, Maribora ali Zagreba. **Djerba od 7. aprila 2005 že od 57.800 SIT dalje** (7-dnevni polpenzion, letalski prevoz). Obvezno doplačilo za letališko in varnostno pristojbino je 9.500 SIT.

Podrobnejše informacije in programe dobite v TURISTIČNI AGENCIJI GOST, Rudarska cesta 6, 3320 Velenje, telefon 897 32 80.

VELIKO JE POTI, A LE ENA JE PRAVA!

Metka Marič

Povprečne temperature	maj	junij	julij	avg.	sep.	okt.
Dnevna temperatura °C	26	28	33	34	31	27
Temperatura morja °C	20	23	25	26	25	23



**Vsem svojim članicam
iskreno čestitamo
ob dnevu žena!**

Spoštovane sodelavke!

Voščilnice, ki ste jih z našimi najlepšimi željami ob vašem prazniku prejele na dom, so ročno izdelali gojenci Varstveno delovnega centra Ježek Velenje.

Ob vašem prazniku smo Medobčinskemu društvu slepih in slabovidnih Celje, ki pokriva področje 33 občin celjske regije in združuje 400 članov, namenili 100.000 SIT za usposabljanje slepih in slabovidnih otrok.

Sindikata Premogovnika Velenje in SPESS

Obvestilo za najemnike vrtov

Najemnike vrtov obveščamo, da bo v letu 2005 še mogoče koristiti vrtove, ki ležijo pod Jaškom Škale (pod Koroško cesto), v Stari vasi, Pesju, Družmirju in Šoštanjju.

Najemnina za leto 2005 znaša **2.500 SIT** in jo boste lahko poravnali v **upravni zgradbi Premogovnika Velenje, v glavni blagajni, 2. nadstropje, soba števil. 203, in sicer od 18. do 23. aprila med 8. in 12. uro.**

Vsem, ki najemnine v navedenih dneh ne boste poravnali, bodo vrtovi odvzeti in dodeljeni drugim interesentom.

Služba Rudarskih škod

Rešitev nagradne križanke

podjetja GOST, objavljene v Rudarju 1/2005, je geslo:

»Veliko je poti, a le ena je prava«.

Nagrajenci:

1. nagrada Miha Lešnik, Kardeljev trg 2, 3320 Velenje,
2. nagrada Jožica Jeseničnik, Prešernova 7 B, 3320 Velenje,
3. nagrada Herman Majerič, Konovska 21, 3320 Velenje.

Nagrade bodo prejeli po pošti.

Čestitamo!

ZAHVALA

Ob prerani izgubi drage mame

Marte Vovk

se zahvaljujem sodelavcem in sindikatu Premogovnika Velenje za izrečena sožalja in darovano cvetje.

Posebna zahvala velja prijateljem, pevcem Rudarskega okteta, ki so z lepo slovensko pesmijo mammo pospremili na njeni zadnji poti.

Franci Vovk

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega

Boža Duplišaka

se zahvaljujemo njegovim sodelavcem v obratu Proizvodnja ter v Strojni službi za izrečena sožalja in denarno pomoč.

Hvala tudi sindikatu SPESS, govorniku, častni straži in godbenikom za spremstvo na Boževi zadnji poti.

Žena Majda s sinovoma in brat Marjan z družino

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame

Nade Novakovič

se iskreno zahvaljujem vsem za denarno pomoč, darovano cvetje in sveče.

Hčerka Nina Pulješi

Pri nas, v prodajalni na Prešernovi cesti, je vse leto pomlad!

Kaže se v bleščeče pisani ponudbi domiselnih izdelkov, ki čakajo prav na vas. Izdelki za vsak žep, za vsako srce. Zatorej privoščite drobno zadovoljstvo sebi ali pa z darilcem prižgite iskrice v očeh svojim najdražjim.

Pri nas ne boste nikoli v zadregi zaradi premajhnega izbora, saj se naše police kar šibijo od lepih in uporabnih izdelkov. Naj za pokušino omenimo le nekatere; druge boste odkrivali sami:

Izdelki, ki naredijo dom mehak in topel

- › ogledala z bogatimi okvirji
- › umetniške slike (grafike, akvareli, pasteli, olja) in reprodukcije
- › okrasni kipi iz bronze, lesa, keramike
- › slikovite namizne svetilke iz barvnega stekla
- › dekorativni izdelki iz keramike in stekla (vaze, posode, svečniki)
- › dekorativno suho cvetje, okrasni cvetlični lončki
- › namizni prti in prtiki

Dodatki za vaše srce in dušo

- › aromatična olja, esence, potpuriji, svečke
- › solne lučke
- › bižuterija, šatulje

Pa to še ni vse!

Za člane Aktiva invalidov PS Premogovnika Velenje bo vsak nakup nad 5.000 sit cenejši za 5%. Na prvi pomladni dan pa pričenjamo veliko pomladno nagradno igro s super nagrado.

Nekaj za ustvarjalne urice

- › slikarski materiali in pribor za slikanje na papir, platno, steklo, keramiko, tekstil





In še darila

- › svilene rute, šali, kravate
- › usnjena galanterija
- › darilni lončki, skodelice, krožniki
- › poslikane steklenice, kozarci, seti za obletnice
- › pisalni seti
- › ure (ročne, potovalne, stenske)
- › okvirji
- › albumi
- › šaljiva darila

Ter Foto kotiček

- › fotoaparati (klasični, digitalni) in kamere
- › daljnogledi
- › teleskopi
- › foto material
- › fotografske storitve

Nagradna križanka

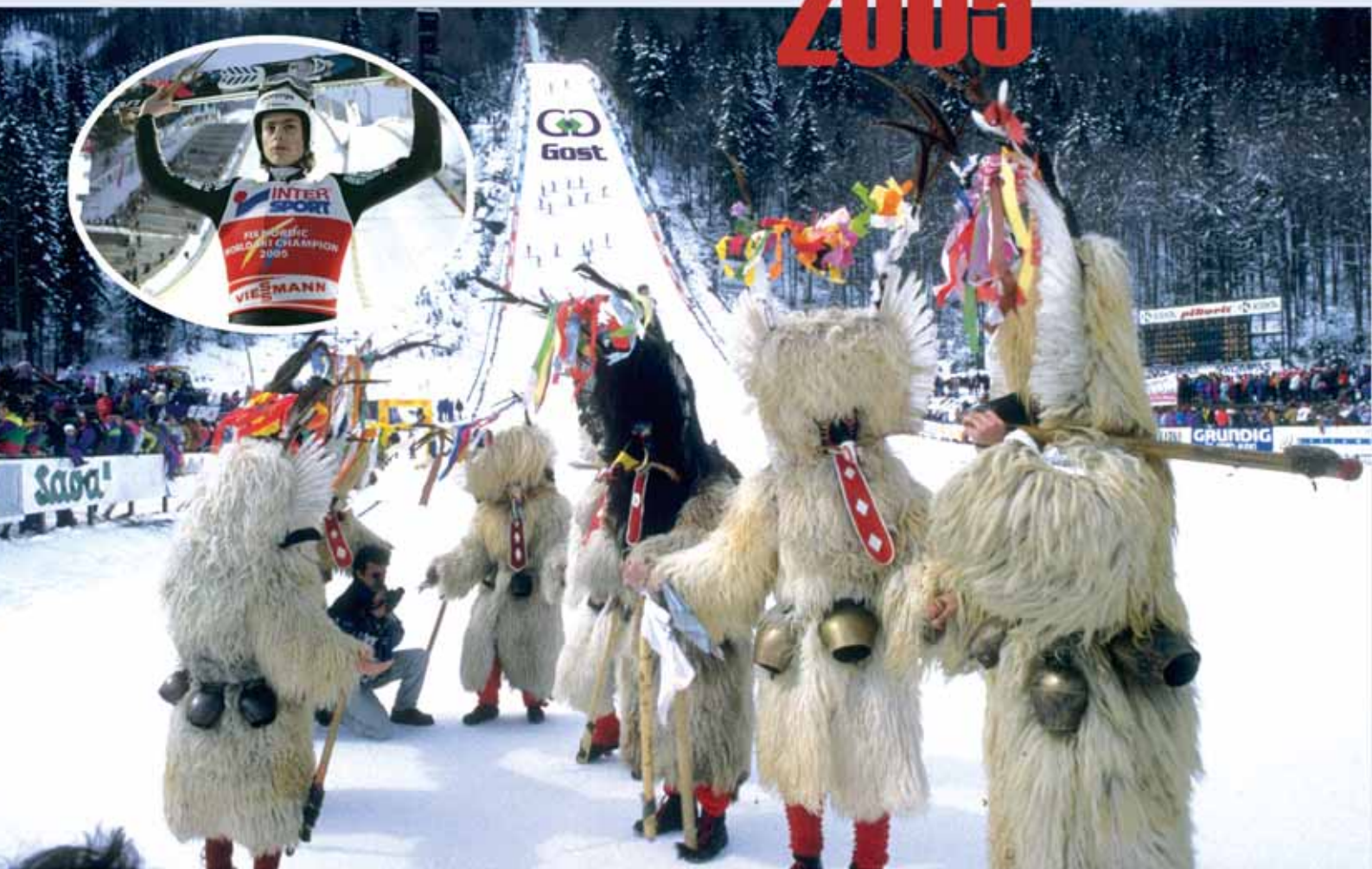
	AVTOR: DUSAN KOVAČIČ	KOS TKANINE, KI SE NAMESTI NA RANO	RAZDRANJIVOST, NERAZPOLOŽENOST	PIANIST BERTONCELJ		IVAN LEVAR	MAJHNO KOLO	PREPOSTOST	BORIS OREL	ITALIANSKO MESTO V DEŽELI PIEMONTE	NEPOMEMEN ČLOVEK	AGATHA CHRISTIE
	OSEBNI ZAMEK				JAPONSKI CVETLIČNI ARANŽMA IVAN ČARGO							
	OSEBA, KI PRENAŠA BACILE											
	PRIPRAVA, KI SE VTKAKNE V VTIČNICO					LIDIJA OSTERC PRIPADNIK MUSLIM STRUJE			TANJA ZAJC TITAN			FRANCOSKI IGRALEC DELON
	EMIL ADAMIČ PISATELJKA VASTE				ČUTILO ZA VID	ŠESTI DEL CELOTE RUDOLF NUREJEV						
	OJAČITEV	POKONČNI DEL NOGOMETNIH VRAT	VOJAŠKA STOPNJA	KOST V DLANI ZAPOR (POGOVOR)						ALUMINIJ MAZILO, KREMA (POGOVOR)		
										EGIPČAN, BOŽANSTVO DUHOVNIŠKO OBLAČILO		
OVČJI HLEV					JOSIP IPAVEC PEVEC LESKOVAR		NEKDANJE GERMANSKO PLEME					
VSAKO TRETJE LETO PRIREJENA RAZSTAVA						ANICA ZIDAR	KRAJ PRI KRANJU	CILJ, SMISEL KAKEGA DEJANJA, NAMERA DRŽAVA OB GVINEJSKEM ZALIVU				
VELIKO ŽIVINOREJSKO POSESTVO V ZDA				ŽENSKO IME	SEKRETAR (KOFI) KNJIŽNI IZRAZ ZA VJE			JED IZ KOSOV MESA, DUSEHEGA V OMAKI SRBSKI DRŽAVNIK (NAFEZ ALI) ODPRITINA V STENI				MANJŠA VOLOVSKA ANTILOPA
DRAGO TRŠAR		ZASTRUP S KISLIMI SNOVMI PRIPADNIK DRUŠTVA									VELIKA SOBA V GRADU ALI PALAČI	RIMSKI CESAR
ANGLÉŠKA DOLŽINSKA MERA, COLA			VNAŠANJE			OČITNO NASPROTJE TRDNJAVA V TEKSASU						
MREŽASTA TKANINA ZA ZAVESE			ELTON JOHN RIHARD JAKOPIČ		ŽENSKA, KI JE OKUPATORJEVA POVRACŽRTEV				POVRŠINA, PO KATERI HODIMO	ROMULOV BRAT	OLIVER REED NEMŠKI AVTO	
FRANCOSKA IGRA S KARTAMI					VELIK POLTOK V JZ AZIJI	STAR NAZIV ZA PLAČILO ENOTA ZA MOČ			PREPOSTO GLASBILO SLOVENSKA PESNICA			
NOVINAR VARDJAN					JAPONSKA ISKALKA BISEROV GIANNA NANNINI		ZNAK, KI OKLEPA BESEDO OLJČNI NASAD					
								PRIPoved, DELO POTEK PROMETNEGA OBJEKTA				
										NIZEK ŽENSKI ALI DEŠKI GLAS		KULTURNA RASTLINA
	BARJ					JUNIOR RUSKA TENISAČICA KURNIKOVA						
	SLIKARKA KOBILCA											
	AMERIŠKA PEVKA JOPLIN NENADEN MOČEN VOJAŠKI NAPAD											
<p>Nagradna križanka GOLTE, d.o.o. Napišite geslo iz križanke na dopisnico in jo do 13. aprila pošljite na naslov: Uredništvo Rudarja, Premogovnik Velenje, Partizanska 78, 3320 Velenje.</p> <p>Nagrade: 1. celodnevna smučarska karta 2. popoldanska smučarska karta 3. bon za malico.</p>												

TEVTONI - nekdanje germansko pleme; ACIDOZA - zastрупitev s kislimi snovmi; ECARTE - francoska igra s kartami; AKAMO - trdnjava v Teksasu (San Antonio); ASTI - italijansko mesto v deželi Piemont; AMA - japonska iskalka bisero; ...

PLANICA



2005



Ljubitelji smučarskih poletov...

...vabimo vas, da se nam pridružite na nepozabnem dogodku finala svetovnega pokala v smučarskih skokih v Planici, ki letos slavi visoko obletnico 70 let obstoja.

V soboto in nedeljo 19. in 20. marca 2005

Cena na dan:

3.990 SIT - odrasli člani športnega društva PV

1.990 SIT - otroci do 12 let, ki so člani ŠD PV

5.300 SIT - ostali (nečlani ŠD PV)

Cena vključuje avtobusni prevoz, vstopnino in topel obrok v Planici.

Prijave:

Športno društvo PV | Tel.: 03 5863 043 | E-pošta: sportno.drustvo@rtv.si

Turistična agencija Gost | Tel.: 03 897 32 80 | E-pošta: metka.maric@rtv.si



Podprimo naše orle in zmagajmo skupaj!